

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ จำแนกออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัย
- ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์ นโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์การพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ และระดับจังหวัดและแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ตอนที่ 3 นโยบาย ยุทธศาสตร์การวิจัยและแนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัย และพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม
- ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
- ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัย

ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้นเพราะปัจจุบันรายงานการวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมากมายหลากหลายและรวดเร็ว งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกันโดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยคล้ายกันแต่ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างกัน ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องกันและขัดแย้งกันเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสับสนและผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกิดความสับสนและไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ด้วยเหตุนี้เมื่อกิจวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบ มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่องและการนำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

ความหมายและจุดมุ่งหมาย

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 1) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น

สุรัตน์ วงศ์เวียง (2543 : 22) อ้างอิงใน นฤมล มากหมื่นไวย (2550 : 8) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็น การรวบรวมหน่วยย่อยหรือส่วนต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมาสังเคราะห์อย่างมีระบบและนำมาบรรยายสรุปร่วมกันเป็นข้อความที่สอดคล้องกันหรือ ขัดแย้งกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 16) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็น การศึกษารายงานการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยและสรุปความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างระหว่างการวิจัยแต่ละเรื่อง รวมทั้งการอธิบายถึงสาเหตุที่มาของความแตกต่างเหล่านั้น ให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 16) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่า เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใด

ปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องเดียวกันหลายเรื่องมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาให้ได้เป็นข้อสรุปของผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องสังเคราะห์

Cooper and Hedges (1982 อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1997:3-14) ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยงานวิจัย (Research synthesis) หรือการบูรณาการงานวิจัย (research integration) ได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะค้นหาความสอดคล้องและพิจารณาความเปลี่ยนแปลงหรือความแตกต่างของผลการศึกษาในการศึกษาที่คล้ายกัน จุดประสงค์ของการสังเคราะห์การวิจัยคือพยายามที่จะบูรณาการงานวิจัยให้สามารถที่จะสรุปอ้างอิงได้

สรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การนำงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาเรื่องใกล้เคียงกันหรือเรื่องเดียวกันเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง นำมาวิเคราะห์อย่างมีระบบเพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างชัดเจน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

จุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. มีงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกันอยู่เป็นจำนวนมาก และผลการวิจัยขัดแย้งกัน ทำให้เป็นปัญหาสำหรับนักสังเคราะห์งานวิจัยที่จะสังเคราะห์สรุปผลเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพราะการสังเคราะห์งานวิจัยแบบพรรณนา (narrative review) ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แบบดั้งเดิมนั้น ผู้วิจัยต้องกำหนดประเด็นในการสังเคราะห์ และ อ่านงานวิจัยทั้งหมด แล้วจึงสังเคราะห์สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของงานวิจัยเหล่านั้น เพื่อสรุปเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการลงสรุป เป็นการยากที่นักวิจัยจะสรุปผลการสังเคราะห์โดยปราศจากความคิดเห็นส่วนตัว อาจก่อให้เกิดความลำเอียงในการสังเคราะห์ผลวิจัย เช่น ผู้สังเคราะห์งานวิจัย อาจรายงานบางส่วนโดยไม่สังเคราะห์ วิธีการสังเคราะห์ในลักษณะนี้พบมากในการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกสังเคราะห์จากงานวิจัยเฉพาะส่วนที่จะมาสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยของตน ทำให้ผลการสังเคราะห์คลาดเคลื่อนและขาดความสมบูรณ์ หรือ ผลการสังเคราะห์ไม่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะงานวิจัยกับผลวิจัย หรือไม่ตอบคำถามที่เป็นปัญหาวิจัย เป็นต้น

2. ความต้องการข้อสรุปสุดท้ายเนื่องจากการสังเคราะห์งานวิจัยมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือประมวลความรู้ความจริง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ใช้วิธีการที่เป็นระบบทำให้ได้ข้อสรุปสุดท้าย ซึ่งเป็นที่ยุติในประเด็นปัญหาวิจัยนั้น ๆ

ลักษณะสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยมีขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี หลักการของศาสตร์ 2) การสังเคราะห์ระเบียบวิธีวิจัย และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากผลการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยจะมีลักษณะสำคัญอย่างน้อย 5 ประการได้แก่ (Glass and other, 1981)

ประการแรก การนำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของศาสตร์ที่หลากหลายในหัวข้อเรื่องเดียวกันมาทำการสรุปให้เห็นเป็นแนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบใหม่ขึ้นมา

ประการที่สอง การสังเคราะห์งานวิจัยจะเป็นการสังเคราะห์มาจากผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไปในหัวข้อเรื่องเดียวกัน

ประการที่สาม การสังเคราะห์งานวิจัยมีจุดประสงค์เพื่อหาข้อสรุปรวมจากผลงานวิจัยต่าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการตกลึกความคิดที่ได้มาจากผลงานวิจัยหลายชิ้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปรวมในหัวข้อเรื่องที่ศึกษา

ประการที่สี่ เป็นการมุ่งหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะทั่วไป (Generalization) ในหัวข้อที่ศึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน (Induction Reasoning) ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงอุปมานเป็นวิธีการศึกษาที่ใช้วิธีการนำข้อค้นพบที่ได้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก มาหาเป็นข้อสรุปทั่วไป เช่น ในการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องความสำเร็จของการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่พบว่ามีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ คือ ผู้นำ ผู้ที่ทำหน้าที่สังเคราะห์งานวิจัยจะต้องหาข้อสรุปร่วมกันให้ได้ว่าผู้นำแต่ละหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จล้วนใช้สไตล์ผู้นำอย่างไร เช่น เน้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอน เน้นการบริหารการเปลี่ยนแปลง เน้นการจูงใจ เป็นต้น

ประการที่ห้า เป็นการค้นหาความเป็นจริงของปรากฏการณ์ร่วมโดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ที่ได้จากการสังเกตปรากฏการณ์หรือข้อค้นพบจากงานวิจัยชิ้นต่าง ๆ มีการนำมาใช้เหตุผลเชิงอุปมาน รวมถึงอาจมีการนำข้อสรุปรวมหรือข้อสรุปทั่วไปหรือต้นแบบใหม่ไปทดลองหรือทดสอบเพื่อหาความจริงแท้ต่อไป

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน(2531 : 1) และสุวิมล ว่องวานิช(2545 : 2) ได้แบ่งประเภทของการวิเคราะห์งานวิจัยไว้สอดคล้องกันว่าวิธีการสังเคราะห์จำแนกออกเป็น 2 ประเภท

1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) คือ การสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัย โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปร่วมข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจจะนำเสนอบทสรุปร่วมลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) คือ การใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของรายงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะงานวิจัย การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Intigrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis)

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย จึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์และลักษณะของงานวิจัย โดยถ้าการสังเคราะห์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่อง หรือสรุปภาพรวมของเนื้อหาสาระ จะเหมาะกับการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ แต่ถ้าการสังเคราะห์มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอข้อค้นพบจากการวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการ ข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่

นำมาสังเคราะห์โดยแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะของงานวิจัยจะเหมาะกับการสังเคราะห์เชิงปริมาณ

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

Cooper & Hedges (1994 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 20) ได้เสนอถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาการวิจัย ซึ่งต้องเป็นปัญหาการวิจัยอย่างน้อยสองราย นักวิจัยมักจะสนใจและทำการวิจัยกับปัญหาที่มีคุณค่าและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด และมีหลายเรื่องที่ให้ผลแตกต่างกันจึงเหมาะที่จะทำการสังเคราะห์

2. การศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อกำหนดปัญหาแล้วนักสังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามและวิเคราะห์ปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อเป็นการกำหนดแบบแผนและสมมุติฐานการวิจัย

3. การรวบรวมงานวิจัย การดำเนินการขั้นตอนนี้ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การสืบค้นงานวิจัย นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและแสวงหางานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ การสืบค้นงานวิจัยส่วนใหญ่จะหาได้จากเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย ปรินทิพธ์ บทคัดย่อ ปรินทิพธ์ วารสาร ดั้งนี้ค้นหาวารสาร ศูนย์ทรัพยากรข้อมูลทางการศึกษา (Education Resource Information Center หรือ ERIC) เป็นต้น 2) การคัดเลือกงานวิจัย นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษา และตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพดีมีความตรงภายใน และความตรงภายนอกสูงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และ 3) การรวบรวมผลงานวิจัย อาจใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ นักวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ และครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัยและตีความหมาย ขั้นตอนนี้เน้นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผลการวิจัย รายละเอียดลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติและทดสอบว่าสอดคล้องตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่จากนั้นจึงแปลหรือตีความหมายผลการวิเคราะห์

5. การเสนอแนะเผยแพร่รายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัย การเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยโดยทั่ว ๆ ไป นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอนพร้อมทั้งสรุปข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้ภาษาถูกต้องและชัดเจน

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 6-7) ได้เสนอขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. เมื่อระบุสาระที่สนใจได้แล้ว ก็ค้นหางานวิจัยมาสังเคราะห์แหล่งที่มีงานวิจัยก็คือ ห้องสมุด และรายงานการสรุปในวารสารต่าง ๆ

2. การคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาสังเคราะห์ก็คืองานวิจัยที่ระบุตัวแปรเดียวกันและมีกลุ่มตัวอย่างคล้ายกันนั่นเอง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอาจมีหลากหลายบางเล่มก็เกี่ยวข้องโดยตรง บางเล่มก็เกี่ยวข้องทางอ้อม นักสังเคราะห์ต้องอ่านงานวิจัยเหล่านั้นให้เข้าใจว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนจะสังเคราะห์มากน้อยเพียงไร

3. การพิจารณาคุณภาพของงานวิจัย งานวิจัยในประเทศที่เผยแพร่อยู่ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิต ดังนั้น การคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อสังเคราะห์จึงเป็นสิ่งจำเป็นการพิจารณาคุณภาพงานวิจัยพิจารณาจาก

3.1 ความสอดคล้องระหว่างชื่อเรื่อง ปัญหาวิจัย กรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย

3.2 การให้นิยามคำศัพท์ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องและวัดได้

3.3 การวัดตัวแปรดังกล่าวมีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร เครื่องมือที่ใช้มีการระบุหรือบรรยายถึงวิธีการตลอดจนลักษณะและความเชื่อถือได้หรือไม่

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่ได้มานี้ได้จากการสุ่มอย่างแบบไม่ลำเอียง หรือได้จากการเลือก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

3.6 การนำเสนอผลสอดคล้องกับชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยหรือไม่

4. จำนวนงานวิจัยที่มีตัวเลขจริง ๆ มีมากน้อยเพียงไร ในบางครั้งนักสังเคราะห์งานวิจัยพิจารณาจากบทคัดย่อที่พิมพ์รวมกันไว้ และอาจพบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะสังเคราะห์ แต่เมื่อต้องการค้นหาต้นฉบับกลับพบว่า มีต้นฉบับเพียง 2 -3 เล่ม ทำให้ไม่สามารถจะสังเคราะห์ได้ งานวิจัยที่มีจำนวนมากพอในที่นี้ หมายความว่าตั้งแต่ 5 เล่มขึ้นไป

5. เลือกวิธีสังเคราะห์ การวิเคราะห์งานวิจัยมีหลายวิธี คือ วิธีนับคะแนนเสียง วิธีพิจารณาค่านัยสำคัญ วิธีวิเคราะห์เมตต้า ฯลฯ ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์งานวิจัยนั้น ๆ

6. การนำเสนอผลวิเคราะห์ จะเสนอในรูปการเขียนบรรยายหรือเสนอด้วยค่าสถิติ

7. การแปรผลและอภิปรายผล ตลอดจนข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยก็เหมือน ๆ กับการทำวิจัยทั่วไป คือ การกำหนดปัญหาวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์แปรผลและการนำเสนอผล ซึ่งขั้นตอนโดยสรุป เริ่มจากการกำหนดปัญหาวิจัย ซึ่งรวมถึงการระบุตัวแปร สมมุติฐานและวัตถุประสงค์ในการศึกษา ต่อมาก็คือการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ หลักจากนั้นเป็นการวิเคราะห์ ตีความและนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์

การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัย

Cooper (1982 อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1997 : 3-14) ได้กล่าวถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างการสังเคราะห์งานวิจัยและการวิจัยเบื้องต้น Cooper เสนอโมเดลขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัยไว้แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 มโนทัศน์การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัย

ลักษณะเฉพาะ ขั้นตอน	การกำหนด หัวข้อปัญหา	การเก็บ รวบรวมข้อมูล	การประเมิน ข้อมูล	การวิเคราะห์ และแปล ความหมาย	การนำเสนอ
คำถามวิจัย	ในการปริทัศน์ ควรจะรวม หลักฐาน อะไรบ้าง	จะ ใ ช้ กระบวนการ อะไรในการหา หลักฐานที่ เกี่ยวข้อง	ในการปริทัศน์ ควรจะรวบรวม หลักฐานอะไรที่ ได้มา	คว ร ใ ช้ กระบวนการ อะไรในการ อ้างอิงวรรณคดี โดยรวม	ในการรายงาน การปริทัศน์ควร เสนอข้อมูลอะไร
หน้าที่เบื้องต้น ของการปริทัศน์	การกำหนด นิยามที่ใช้แยก งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องและไม่ เกี่ยวข้อง	ตัดสินใจใน แหล่งที่จะ พิจารณา งานวิจัยที่ เป็นไปได้	ประยุกต์เกณฑ์ ที่ใช้สำหรับแยก งานวิจัยที่ใช้ได้ และใช้ไม่ได้	สังเคราะห์ งานวิจัยที่เอา ใช้ได้	ประยุกต์เกณฑ์ แก้ไขในการแยก ข้อมูลที่สำคัญ และไม่สำคัญ
ความแตกต่าง ของวิธีปฏิบัติที่ ก่อให้เกิดความ แปรปรวนในการ สรุปการปริทัศน์	1. ความ แตกต่างในการ ให้คำนิยาม ปฏิบัติการ 2. ความ แตกต่างในราร ละเอียดการ ปฏิบัติการ	ความแตกต่าง ในงานวิจัยที่นำ ข้อมูลมาจาก แหล่งต่างกัน	1.ความแตกต่าง ของเกณฑ์ที่มี คุณภาพ 2. ความ แตกต่างใน อิทธิพลของ เกณฑ์ที่ไม่มี คุณภาพ	ความแตกต่าง ของกฎในการ อ้างอิง	ความแตกต่างใน นโยบายในการ วินิจฉัยเกี่ยวกับ บทความ
แหล่งของความ ไม่น่าเชื่อถือที่ แฝงอยู่ในการ สรุปการปริทัศน์	1. มโนทัศน์ที่ แคบอาจจะทำ ให้การสรุป ปริทัศน์มีความ สมบูรณ์และ เชื่อถือได้ น้อยลง 2. รายละเอียด การปฏิบัติการ แบบผิวเผินอาจ ทำให้ตัวแปร คลุมเครือ	1. งานวิจัยที่ ได้มาอาจมี คุณภาพ แตกต่างจาก ประชากรที่เป็น เป้าหมายของ การศึกษา 2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาที่ ได้มาแตกต่าง จากกลุ่ม ประชากร เป้าหมาย	1. องค์ประกอบ ที่ไม่มีคุณภาพ อาจเป็นสาเหตุ ให้การให้ น้ำหนักคะแนน งานวิจัยไม่ เหมาะสม 2. การมีอคติใน การศีกษา รายงานอาจทำ ให้การสรุป เชื่อถือไม่ได้	1. กฎสำหรับ การแยกแบบ แผนออกจาก สิ่งรบกวนอาจ ไม่เหมาะสม 2. หลักฐานที่ได้ จากการปริทัศน์ อาจใช้อ้างถึง ความเป็นเหตุ เป็นผล	1. การละทิ้ง กระบวนการการ ปริทัศน์อาจทำให้ ไม่สรุปได้ 2. การละทิ้งข้อ ค้นพบของการ ปริทัศน์ กระบวนการวิจัย อาจทำให้ข้อสรุป ลำล้าสมัย

ที่มา : Cooper, 1982 อ้างอิงใน Cooper and Lindsay, 1997

Hall, J.A. and other (1994) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการเพิ่มเติมความรู้จาก
การรวมงานวิจัยและเปรียบเทียบงานวิจัยเบื้องต้น งานวิจัยเบื้องต้นมีขอบเขตที่ทำให้นักสังเคราะห์
งานวิจัยสามารถที่จะตั้งสมมุติฐานหรือปัญหาการวิจัยที่เหมาะสม วิธีหนึ่งที่จะระบุขอบเขตของการ

สังเคราะห์งานวิจัย คือ การให้มีขอบเขตเหมือนการวิจัยเบื้องต้น เราสามารถนิยามขอบเขตสำหรับงานวิจัยทั้ง 2 ประเภทโดยการถามคำถามนี้

1. สาเหตุและผล เราสามารถเชื่อมั่นได้อย่างไรว่าตัวแปรอิสระมีผลกับตัวแปรตาม
2. การสรุปอ้างอิง เราสามารถเชื่อมั่นได้อย่างไรว่าผลของการวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงได้ภายใต้หน่วยเล็ก ของประชากร แหล่งที่ศึกษา และวิธีการ
3. การพัฒนาทฤษฎี งานวิจัยเพิ่มความเข้าใจในทางทฤษฎีของปรากฏการณ์หรือไม่

ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้นเพราะปัจจุบันรายงานการวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมากมายหลากหลายและรวดเร็ว งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกันโดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยคล้ายกันแต่ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างกัน ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องกันและขัดแย้งกันเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสับสนและผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกิดความสับสนและไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ด้วยเหตุนี้เมื่อนักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบ มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่องและการนำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์ นโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์การพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ และระดับจังหวัดและแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ภาพฝันของแผนการพัฒนาประเทศ ที่จะกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ" หรือตามคติพจน์ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" โดยมีระยะเวลาบังคับนานถึง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2560-2579

ที่มาของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

คำว่า "ยุทธศาสตร์ชาติ" ถูกพูดถึงบ่อยครั้งในยุครัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จนกระทั่งยุทธศาสตร์ชาติถูกเขียนขึ้นอย่างเปิดเผยครั้งแรกใน ตามรัฐธรรมนูญ 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 โดยเขียนว่า “มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว”

การจัดทำการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้จากมาตรา 65 ทำให้ต้องออกกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560” เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดทำตัวยุทธศาสตร์ชาติของจริง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานราชการต่าง ๆ

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ 20 ปี

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยได้นำวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งกำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มาเป็นวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 6 ยุทธศาสตร์หลักของยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
- (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
- (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

มาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีอยู่ 10 ยุทธศาสตร์ เพื่อนำยุทธศาสตร์ชาติมาสู่ปฏิบัติในช่วง 5 ปีข้างหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย (1) ร้อยละ 70 ของเด็กไทยมีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500 (2) รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี (3) เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 โดยมีรายได้ต่อหัวเป็น 8,200 ดอลลาร์ สรอ. (4) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ (5) อันดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายต่ำกว่าอันดับที่ 20 ของโลก (6) ประสิทธิภาพภาครัฐอยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียน (7) เพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 และร้อยละ 15 (8) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาสู่ร้อยละ 1.5 ของ GDP

ในการนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนให้เห็นผลในทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนฯ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (2) พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (3) ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบางประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถยกระดับรายได้ และเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ (2) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง (3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมทั้งในภาคการผลิตและด้านการเงิน (2) การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

4. ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน (3) การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม (4) การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การรักษาความมั่นคงภายใน (2) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ (3) การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติเหนืออาณาเขตทางทะเล

6. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า (2) ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณและสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ (3) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการ (4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส และยุติธรรม

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย อาทิ พัฒนาระบบรถไฟให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ พัฒนาโครงข่ายถนน อากาศ น้ำ (2) ด้านโลจิสติกส์ อาทิ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้ได้มาตรฐานสากลและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน (3) ด้านพลังงาน อาทิ จัดหาพลังงานให้เพียงพอและสร้างความมั่นคงในการผลิตพลังงาน (4) ด้านสื่อสาร พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (5) ด้านน้ำประปา พัฒนาระบบ

น้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง การบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างนวัตกรรม

8. ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (2) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (3) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ด้านบุคลากรวิจัย

9. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง (2) การพัฒนาเมือง (3) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ

10. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าและบริการของไทย (2) พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC และ JDS และภูมิภาคอาเซียน (3) พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการ และการลงทุนที่โดดเด่นในภูมิภาค (4) ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยและสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติการค้า

นอกจากนี้ แต่ละยุทธศาสตร์มีแผนเฉพาะด้านรองรับการดำเนินการ เช่น (1) ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) (2) ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ศ. 2560-2564) (3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ 7 ปี (พ.ศ. 2558-2564) (4) แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (5) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ (พ.ศ. 2558-2564) (6) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) (7) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย (พ.ศ. 2558-2565) (8) นโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2564) (9) แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เป็นต้น

นโยบายรัฐบาล 11 ด้าน

1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ
3. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ
4. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

5. การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพประชาชน
6. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
7. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน
8. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม
9. การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
10. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ
11. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

จังหวัดบูรณาการ

เงื่อนไขพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ประสบผลสำเร็จก็คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รูปแบบแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งปัจจุบันได้มีการตรากฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการหลายฉบับ สาระสำคัญตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องควรรับรู้ รับทราบ และนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย ในฐานะที่เป็นกลไกพัฒนาบุคลากรของกระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ส่วนราชการและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ และความเข้าใจหลักการ และแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการกว้างขวางมากขึ้น จึงได้จัดทำเอกสารสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการและแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการฉบับนี้ เป้าหมายสำคัญก็เพื่อ (1) ให้บุคลากรของกระทรวงมหาดไทย และผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติราชการในระดับจังหวัดมีความรู้และความเข้าใจหลักการ และสาระสำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการและมีความพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการ และ (2) สามารถนำแนวทาง รูปแบบ วิธีการทำงานไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะครอบคลุมสาระสำคัญกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ประกอบด้วย

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2546
- หนังสือสั่งการ เรื่อง การมอบอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของสำนักงาน ก.พ.

ความหมายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

“การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ” หมายความว่า การบริหารราชการของจังหวัด เพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ สรรพกำลัง และทรัพยากรในจังหวัด และการทำงานประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีทิศทางและเป้าหมายหลักร่วมกัน รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการบริหารการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่จังหวัดอย่างชัดเจน

หลักการสำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

- (1) การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ภาค ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
- (2) การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในจังหวัดในการพัฒนา สร้างศักยภาพการแข่งขัน และแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน ความล่าช้า และความสิ้นเปลือง
- (3) ส่วนราชการทั้งในส่วนกลาง และในพื้นที่จังหวัด สนับสนุนการจัดองค์กร บุคลากร งบประมาณ ข้อมูลสารสนเทศ กฎหมายระเบียบ และข้อบังคับอย่างเพียงพอ เพื่อกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับปฏิบัติ
- (4) สนับสนุนนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ด้วยการทำให้เกิดการยอมรับต่อเป้าหมายการทำงานร่วมกันมากกว่าจะมุ่งเน้นการกำกับดูแลเพียงอย่างเดียว
- (5) ส่งเสริมการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติ และมีศูนย์รวมข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานข้อมูลในการบริหาร และติดตามประเมินผล
- (6) รัฐกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำงานไว้ในระดับชาติ โดยให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการสามารถกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ และตัวชี้วัดในระดับจังหวัดได้เอง

ภารกิจหลักของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

- (1) สร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัด
- (2) สร้างสังคมที่สงบสุขและพึงปรารถนาร่วมกัน
- (3) สร้างการพัฒนาให้เกิดดุลยภาพที่ยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
- (4) บริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- (5) ทราบ เข้าใจ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัด
- (6) ปฏิบัติภารกิจอันเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และนโยบายของรัฐบาล เช่น การแก้ไขปัญหาหายาเสพติด การแก้ไขปัญหา ผู้มีอิทธิพล และการปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นต้น

องค์กรกำกับและดำเนินการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการมี 3 ระดับ

(1) **ระดับชาติ** คณะกรรมการสนับสนุนระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กสจ.) นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการ และภาคเอกชนจำนวนหนึ่ง เป็นกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ อำนาจหน้าที่ กำหนดกรอบนโยบาย วางระบบ แนวทาง มาตรการในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ อำนวยการและประสานการดำเนินงาน เสนอแนะและแก้ไขปัญหาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เสนอ นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรี เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานปรับปรุง ระบบงาน ระบบบริหารงานบุคคล ระบบการเงินการคลัง หรือระบบการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นให้ สอดคล้องกับระบบการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ กำหนดกรอบแนวทางการติดตามประเมินผล ประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน

(2) **ระดับกลุ่มจังหวัด** คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนส่วนราชการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนจำนวนหนึ่งเป็นกรรมการ โดยมีผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นกรรมการและเลขานุการ อำนาจหน้าที่ บูรณาการการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ประสานความร่วมมือการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ป้องกัน/แก้ไขปัญหา ภายในกลุ่มจังหวัดและระหว่างกลุ่มจังหวัด กำกับ แนะนำ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ภายในกลุ่มจังหวัด

(3) **ระดับจังหวัด** คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน จำนวนหนึ่งเป็นกรรมการ หัวหน้าสำนักงาน เป็นกรรมการและเลขานุการ อำนาจหน้าที่ จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนงาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและยุทธศาสตร์ชาติ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้มีการพัฒนาเป็นไปตามยุทธศาสตร์ บูรณาการแผนงาน

โครงการพัฒนาของส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน กำกับ
แนะนำ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด
โดยจัดตั้งกลุ่มจังหวัด จำนวน ๑๘ กลุ่มจังหวัด 6 ภาค และกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของ
กลุ่มจังหวัด ดังต่อไปนี้

ภาคกลาง ประกอบด้วย

(๑) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง โดยให้จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(๒) กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี
จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรปราการ โดยให้จังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(3) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัด
ราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี โดยให้จังหวัดราชบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(4) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ ประกอบด้วย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัด
เพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร โดยให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของ
กลุ่มจังหวัด

ภาคใต้ ประกอบด้วย

(1) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร จังหวัด
นครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสงขลา โดยให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(2) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัด
พังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง และจังหวัดสตูล โดยให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่ม
จังหวัด

ภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย

(1) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี
จังหวัดยะลา โดยให้จังหวัดยะลาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

ภาคตะวันออก ประกอบด้วย

(1) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี
และจังหวัดระยอง โดยให้จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(2) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๒ ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด
จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว โดยให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นศูนย์ปฏิบัติการ
ของกลุ่มจังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

(1) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ ประกอบด้วย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี โดยให้จังหวัดอุดรธานีเป็น ศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(2) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร โดยให้จังหวัดสกลนครเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(3) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยให้จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(4) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยให้จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(5) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

ภาคเหนือ ประกอบด้วย

(1) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน โดยให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(2) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่ โดยให้จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(3) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ ประกอบด้วย จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

(4) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี โดยให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

แนวคิดการพัฒนายั่งยืน

การพัฒนายั่งยืนเป็นขบวนการสร้างความเที่ยงธรรมความมีประสิทธิภาพและโครงสร้างที่มีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชนและภูมิภาคโดยรอบ (ปกรณ์ เทพ พจี. 2549 : 16-17)

การพัฒนายั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสร้าง ความลำบากใจให้กับประชาชนในอนาคต การพัฒนายั่งยืนเช่นนี้มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่บูรณาการ (Integrated) คือทำให้เป็นองค์รวม (Holistic) โดยองค์ประกอบทั้งหลายต้องทำงานประสานกันครบองค์อย่างมีดุลยภาพ (Balanced)(UN : Commission on Environment and Development) การพัฒนายั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์

รวม (Holistic) หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีก อย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือการทำให้งิจกรรมของมนุษย์ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ"

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ... เพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี

SDGs คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ซึ่งเป็น กรอบทิศทางการพัฒนาของโลกภายหลังปีค.ศ. 2015 (พ.ศ. ๒๕๕๘) ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) กำหนดต่อเนื่องจาก MDGs หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ที่สิ้นสุดลงเมื่อเดือนสิงหาคม 2558

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 (The 70th session of the United Nations General Assembly) เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับรองวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา 15 ปี (เดือนกันยายน 2558 – สิงหาคม 2573)

สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ใน 15 ปีข้างหน้าที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึง เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) โดยเป้าหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่

เป้าหมายที่ 2 จัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และ สนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุก เพศทุกวัย

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และ ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและ เด็กหญิง

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาล อย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ย่อมเยา และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และครอบคลุม และการจ้าง งานเต็มอัตรา และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เท่าเทียมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ความต้านทาน และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ อย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียมลพิษทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16 สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและมีความครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 องค์ประกอบ

1. ประชาชน : ขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย
ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
2. ความมั่งคั่ง : ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีสอดคล้อง
กับธรรมชาติ
3. โลก : ปกป้องดูแลโลก ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศ
เพื่อคนรุ่นหลัง
4. สันติภาพ : การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
5. หุ้นส่วนความร่วมมือ : ร่วมมือและดำเนินการตามวาระ
การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลก

ประเด็น ๗+๑ นโยบายสาธารณะ 88 ข้อเสนอ (ปฏิบัติการ) ร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่ โดยเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

(๑) การบริหารจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม (๑๐ ข้อเสนอ)

- ๑.๑ จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนหรือมีศูนย์รายงานข้อมูล
- ๑.๒ หนุนเสริมการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนและกลุ่มทางสังคมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบข้ามพื้นที่
- ๑.๓ ปฏิรูปการทำประชาคมโดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์
- ๑.๔ ออกข้อบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสนับสนุนให้ทุกกลุ่มในชุมชนท้องถิ่นมีการจัดสวัสดิการ
- ๑.๕ ให้จัดทำ “ธรรมนูญท้องถิ่น” ที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีทุกภาคส่วน
- ๑.๖ รายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชน (public report) อย่างน้อย ๒ ครั้งต่อปี
- ๑.๗ จัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- ๑.๘ สนับสนุนกระบวนการ “ค้นหาแกนนำของตำบลจากทุกภาคส่วน”
- ๑.๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง “สภาองค์กรชุมชน”
- ๑.๑๐ สร้างและพัฒนานักวิจัยชุมชน

(๒) การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน (๑๒ ข้อเสนอ)

- ๒.๑ จัดตั้งกองทุนสวัสดิการกลางเพื่อจัดสวัสดิการให้กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในตำบล
- ๒.๒ สนับสนุนการจัดเวทีนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกระดับ

๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบงบประมาณให้กองทุนสวัสดิการชุมชนและให้สมาชิกมีการออกร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน

๒.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่เป็นสมาชิกกลุ่มสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชนอย่างน้อย ๑ กลุ่ม

๒.๕ การจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชนโดยผ่านกระบวนการจัดการฐานข้อมูลและการนำใช้ข้อมูลชุมชน๒.๖

๒.๖ ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดสวัสดิการชุมชน

๒.๗ จัดตั้งกองทุนแบ่งปันเพื่อจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและจัดสรรที่ดินทำกิน

๒.๘ หนุนเสริมการเพิ่มศักยภาพแกนนำในการบริหารกองทุนเพื่อจัดการสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพ

๒.๙ ส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคม ๗ ด้าน และครอบคลุมในทุกกลุ่มทุกชาติพันธุ์อย่างน้อย ๔ ใน ๗ ด้าน

๒.๑๐ สร้างเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคม

๒.๑๑ การจัดตั้งกองทุนหรือกองทุนอื่นๆ เฉพาะกลุ่มและขยายไปยังกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

๒.๑๒ ผลักดันและเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้พิการ และผู้ได้รับผลกระทบ ได้เข้าเป็นสมาชิกและได้รับสวัสดิการจากกองทุนสวัสดิการโดยไม่มีเงินสมทบ

(๓) เกษตรกรรมยั่งยืน (๑๔ ข้อเสนอ)

๓.๑ ส่งเสริมให้เพิ่มครัวเรือนเกษตรกรรมยั่งยืนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของครัวเรือนเกษตรกรในตำบล

๓.๒ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งปลูกสร้าง ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก

๓.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๔ ให้มีแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองด้านอาหาร

๓.๕ สนับสนุนการศึกษาและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค

๓.๖ ให้มีการจัดทำและนำใช้ฐานข้อมูลการค้าของสารเคมีเกษตรในร่างกาย

๓.๗ สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนระดับจังหวัด

๓.๘ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนในตำบลจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๙ ให้มีการพัฒนามาตรฐานเกษตรและอาหารที่ปลอดภัยของชุมชนโดยชุมชน

๓.๑๐ จัดให้มีการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชท้องถิ่นและพันธุ์พืชหายาก

๓.๑๑ ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุกรรมพื้นบ้าน

๓.๑๒ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนในการวางแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

๓.๑๓ ออกกฎ กติกา ข้อตกลงร่วม ในการควบคุมการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการใช้สารเคมีในชุมชน

๓.๑๔ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้เกิดกองทุนปรับเปลี่ยนสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

(๔) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑๐ ข้อเสนอ)

๔.๑ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการขยะในระดับครัวเรือนและชุมชนอย่างถูกวิธี

๔.๒ ส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่ารวมทั้งมีการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ป่าเดิม

๔.๓ การทำข้อตกลงหรือออกข้อบัญญัติการดูแลรักษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกประเภท

๔.๔ สนับสนุนการจัดตั้งกลไกคณะทำงานและส่งเสริมการพัฒนาอาสาสมัครดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๕ หนุนเสริมการบริหารจัดการแหล่งน้ำหรือจัดทำธนาคารน้ำโดยชุมชน

๔.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกในระดับครอบครัวและชุมชน และมีศูนย์เรียนรู้

๔.๗ กำหนดตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพตามบริบทของพื้นที่

๔.๘ สนับสนุนให้มีการจัดทำและการนำใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

๔.๑๐ สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นจัดทำแผนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (๑๐ ข้อเสนอ)

๕.๑ สนับสนุนและจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนประจำตำบลหรือกลุ่มองค์กรของเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชน

๕.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กและเยาวชนมีเวทีในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

๕.๓ กำหนดกฎเกณฑ์ให้ทุกกลุ่มกิจกรรมมีสมาชิกกลุ่มเป็นเด็กและเยาวชนรวมอยู่ด้วยในกลุ่มต่างๆ ในตำบล

๕.๔ มีนโยบายร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพ ครอบครัว และชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กตั้งแตอยู่ในครรภ์จนถึงวัยรุ่น

๕.๕ สร้างพื้นที่สร้างสรรค์หรือลานกิจกรรม อย่างน้อย ๑ พื้นที่ในตำบล

๕.๖ จัดตั้งศูนย์คลายทุกข์เพื่อยุติความรุนแรงแก่เด็กและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังความรุนแรงโดยมีทีมสหวิชาชีพระดับตำบลร่วมด้วย

๕.๗ สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาทางเลือกอื่น ๆ รวมถึงการจัดระบบการศึกษารูปแบบบูรณาการ สังคม วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพตามบริบทพื้นที่ สำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งเด็กพิเศษ

๕.๘ สร้างภาคีเครือข่ายและจัดตั้งกลไกขับเคลื่อน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการเพิ่มสมรรถนะเด็กและเยาวชนทุกด้าน

๕.๙ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

๕.๑๐ จัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน

(๖) การดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน (๑๓ ข้อเสนอ)

๖.๑ จัดทำและใช้ “ฐานข้อมูลชุมชน” ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายการดูแลเพื่อออกแบบการดูแลสุขภาพและช่วยเหลือร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพ กลุ่มอาสาสมัคร และแหล่งเรียนรู้

๖.๒ จัดให้มีศูนย์ประสานงานอาสาสมัครของชุมชนเพื่อเพิ่มทักษะและวางแผนจัดบริการให้การดูแลผู้ต้องการความช่วยเหลือตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกสภาวะสุขภาพ

๖.๓ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลของอาสาสมัคร

๖.๔ สร้างและพัฒนาอาสาสมัครให้การดูแลกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น แรงงานต่างด้าว ผู้ป่วยทางจิต ผู้ป่วยเอดส์ เป็นต้น

๖.๕ ผลักดันให้กองทุนมีแผนการทำงานในการดูแลช่วยเหลือกลุ่มประชากรเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กในครรภ์จนตาย รวมทั้งการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน

๖.๖ ส่งเสริมสนับสนุนหรือสร้างมาตรการในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อสุขภาพแม่และเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลืออื่นๆ ในชุมชน

๖.๗ สนับสนุนให้หน่วยบริการสุขภาพหรือศูนย์บริการสุขภาพสามารถประสานและให้บริการครอบคลุมการดูแลกลุ่มเป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่ และส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือดูแลกัน

๖.๘ จัดทำแผนที่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือดูแลโดยเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้และทุนทางสังคมของพื้นที่

๖.๙ จัดทำคู่มือหรือแนวทางการดูแลสุขภาพตนเอง และการช่วยเหลือดูแลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

๖.๑๐ จัดให้มีร้านอาหารปลอดภัยหรือแหล่งจำหน่ายอาหารที่ปลอดภัย

๖.๑๑ สร้างช่องทางการสื่อสาร และกระจายข่าวสารด้านสุขภาพ

๖.๑๒ สร้างเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนระหว่างกลุ่มอาสาสมัครในพื้นที่และเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพ

๖.๑๓ สร้างเยาวชนอาสาสมัครร่วมให้การดูแลสุขภาพ

(๗) การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนท้องถิ่น(๘ ข้อเสนอ)

- ๗.๑ สนับสนุนและสร้าง “อาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ”
- ๗.๒ จัดตั้ง “ศูนย์จัดการภัยพิบัติประจำตำบล” แบบบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชน
- ๗.๓ จัดทำฐานข้อมูลชุมชนแบบบูรณาการและข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อพัฒนาแผนจัดการภัยพิบัติประจำตำบล
- ๗.๔ จัดตั้ง “กองทุน” การจัดการภัยพิบัติประจำตำบล
- ๗.๕ จัดทำคู่มือการจัดการภัยพิบัติ
- ๗.๖ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนระบบการสื่อสารในสถานการณ์ฉุกเฉิน
- ๗.๗ จัดตั้ง “ศูนย์ประสานงาน” เครือข่ายท้องถิ่นกับพื้นที่ใกล้เคียง/ภูมิภาคเพื่อการจัดการภัยพิบัติ
- ๗.๘ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติประจำภาค

(๘) การลงทุนด้านสุขภาพโดยชุมชน (๑๑ ข้อเสนอ)

- ๑ ทุกภาคส่วนร่วมสมทบทุนผลิตและสร้างบุคลากรด้านสุขภาพ
- ๒ ตั้งศูนย์หรือหน่วยบริการสุขภาพแบบบูรณาการที่เกิดจากการร่วมสมทบทุนของทุกภาคส่วนเพื่อจัดหรือเสริมให้บริการสุขภาพครอบคลุมการดูแลกลุ่มเป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่
- ๓ ตั้งศูนย์ประสานงานให้การช่วยเหลือประชาชน ทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน
- ๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จัดจ้างบุคลากร เพื่อจัดหรือเสริมให้บริการสุขภาพครอบคลุมการดูแลกลุ่มเป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่
- ๕ สนับสนุนกระบวนการค้นหาแกนนำจิตอาสาและพัฒนาศักยภาพ ให้สามารถเข้าร่วมให้บริการสุขภาพได้
- ๖ จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อลงทุนด้านสุขภาพโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการ
- ๗ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพเพื่อลดต้นทุนการดูแลสุขภาพ
- ๘ การลงทุนจัดทำข้อมูลชุมชนและนำใช้ข้อมูลกำหนดกลุ่มเป้าหมายการดูแลและออกแบบการลงทุนจัดบริการสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่
- ๙ การสนับสนุนและผลักดันให้แหล่งเรียนรู้ที่มีรายได้จัดสรรทุนเพื่อการดูแลสุขภาพโดยใช้การมีสุขภาพดีเป็นเงื่อนไขของการจัดสวัสดิการ
- ๑๐ สนับสนุนให้จัดตั้งแหล่งอาหารปลอดภัย เช่น การทำเกษตรปลอดภัย อาหารปลอดภัย สมุนไพรใกล้ตัว เป็นต้น
- ๑๑ ผลักดันให้มีการสมทบทุนจากทุกภาคส่วนในการจัดตั้งศูนย์สร้างสุขภาวะชุมชน ๔ มิติ (กาย ใจ ปัญญา และสังคม)

ตอนที่ 3 นโยบาย ยุทธศาสตร์การวิจัยและแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย และพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศไทย

นโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2552-2571) มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการจัดวางโครงสร้างเชิงนโยบายที่เอื้อต่อการสนับสนุนกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของงานวิจัยในแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความต่อเนื่องในกระบวนการวิจัยของประเทศ โดยการพัฒนาแนวนโยบายการวิจัยอย่างเป็นระบบ จนสามารถปรับใช้นโยบายการวิจัยระยะยาว ให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยมีกรอบการจัดโครงสร้างสำหรับงานวิจัยจากทุกภาคส่วนเพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ซึ่งกระบวนการวิจัยระยะยาวจะสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และรูปแบบ วิธีการ จัดการทรัพยากรทั้ง 3 มิติ คือ การยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพึ่งตนเองที่สมดุล และยั่งยืน และการพัฒนา การปกครองอย่างเป็นธรรม (Good Governance)

การยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จนมีสมรรถนะเพียงพอที่จะเพิ่มสัดส่วนผลผลิตมวลรวมของประเทศในภาคส่วนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ประกอบด้วยแผนแม่บทงานวิจัยด้านการเรียนรู้ของคนไทยในอนาคต การจัดงานในอนาคต และการยกระดับนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ของคนไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้สังคมและเศรษฐกิจของชาติมีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ เกิดดุลยภาพระหว่างทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ได้จัดการวิจัยเพื่อวางเป้าหมายและโครงสร้างนโยบายในด้านพลังงานฐานชีวภาพ และพืชพลังงาน การบริหารจัดการน้ำ และแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรธรรมชาติ ในรูปการเกษตร การแพทย์ เกษษกรรม อุตสาหกรรม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาแบบการปกครองจัดการที่เป็นธรรม (Good Governance) เพื่อให้เกิดสังคมสมานฉันท์ ลดความขัดแย้ง ระหว่างภาคส่วน และชุมชน เกิดความสงบ สันติ อันจะเอื้อต่อกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกระบวนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ มุ่งเพื่อสร้างรูปแบบ และกลไกการบริหารจัดการรัฐกิจที่สามารถเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทุนที่เป็นการลงทุน ทุนมนุษย์ และทุนทางสังคม ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกำหนดนโยบายการวิจัยระยะยาว จึงต้องวางกรอบในการสร้างการเคลื่อนไหว เพื่อเสริมหนุนต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่เห็นพ้องต้องกันทุกภาคส่วน ตลอดจนทิศทาง และทางเลือก ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมต้องการและในที่สุดจะต้องสร้างฉันทามติขึ้นร่วมกันในชุมชนนักวิจัย เพื่อให้หันเข้ามาร่วมมือ ร่วมใจ มุ่งขับเคลื่อนพันธกิจงานวิจัยที่ก่อให้เกิดเชื่อมโยง และประสานงานระหว่างสถาบัน และมีการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และประชาสังคม

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564)

ยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 : เร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสนองตอบต่อประเด็นเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาประเทศ และภารกิจของหน่วยงาน โดยรัฐลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 1: เร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานและนักวิจัยผลิตผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยในรูปแบบสหวิทยาการและบูรณาการความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เพื่อมุ่งเป้าสนองตอบต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศและภารกิจของหน่วยงาน

กลยุทธ์ที่ 2: ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามกรอบวิจัยมุ่งเป้าและวิจัยท้าทายไทยที่เป็นประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 5 ปี และ 20 ปี หรือการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศในอนาคต

กลยุทธ์ที่ 3: เสริมสร้างสังคมวิจัยในระดับท้องถิ่นและชุมชนให้มีศักยภาพเข้มแข็งในการวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 4: ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาแบบสหสาขาให้สามารถได้รับการจัดสรรงบประมาณการวิจัยอย่างต่อเนื่องระยะยาว เพื่อให้ได้นวัตกรรม ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 : ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 1: ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเพิ่มการลงทุนและขยาย การวิจัยและพัฒนาภายในองค์กร ในการสร้างผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ด้านการผลิต พาณิชยกรรมและบริการ

กลยุทธ์ที่ 2: ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ กลไก วิธีการ และการบังคับใช้ให้สามารถเอื้อต่อการลงทุน/ร่วมลงทุน การดำเนินการวิจัยและพัฒนา และการจดสิทธิบัตรของภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาและส่งเสริมระบบและกลไกความร่วมมือ และร่วมลงทุนระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาและการใช้ประโยชน์ รวมถึงกลไกการดำเนินการวิจัยร่วมระหว่างบุคลากรของภาครัฐต่างหน่วยงาน ภาครัฐกับภาคเอกชน และภาคการศึกษา กับภาคเอกชน ที่ได้ผลในทางปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 : ส่งเสริมกลไกและกิจกรรมการนำกระบวนการวิจัย ผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมโดยความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมการจัดการความรู้และสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ด้านอุตสาหกรรม/พาณิชยกรรม/สังคม/ชุมชน วิชาการ และนโยบาย

กลยุทธ์ที่ 2 : สนับสนุนการวิจัยต่อยอด เพื่อพัฒนาผลงานวิจัยที่มีศักยภาพไปสู่การใช้ประโยชน์หรือสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมการถ่ายทอดและขยายผลการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีจากงานวิจัยอย่างทั่วถึงด้านอุตสาหกรรม/พาณิชย์ สังคม/ชุมชนวิชาการ และนโยบาย

กลยุทธ์ที่ 4 : พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ กลไก วิธีการและการบังคับใช้ให้เอื้อต่อการนำผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคสังคม/ชุมชน

กลยุทธ์ที่ 5 : ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการใช้นวัตกรรมการสื่อสาร เพื่อนำกระบวนการวิจัย ผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 : เร่งรัดพัฒนาระบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศให้เข้มแข็ง เป็นเอกภาพและยั่งยืน รวมถึงสร้างระบบนิเวศการวิจัยที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 1: เร่งรัดพัฒนาระบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศ ตามยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ 20 ปี และแผนปฏิรูประบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงระบบนิเวศการวิจัยที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2: ทบทวนและปฏิรูปหน่วยงานหลักในระบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศ ให้ปรับบทบาท หน้าที่ ภารกิจ โครงสร้าง และกลไกการทำงาน เพื่อให้มีความชัดเจน เชื่อมโยง เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ บูรณาการและร่วมขับเคลื่อนการวิจัยและการใช้ประโยชน์ให้สนับสนุนการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 : พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย และพัฒนาของประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1: พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพด้านการวิจัยและพัฒนาให้มีจำนวนที่เพียงพอและได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2: พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานทางกลไกด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงระบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เอื้อและสนับสนุน ต่อการวิจัยและการใช้ประโยชน์ในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 3: พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสารสนเทศการวิจัย รวมถึงระบบฐานข้อมูลการวิจัยของชาติให้เชื่อมโยง ครอบคลุม สามารถเข้าถึงง่าย สะดวกกับผู้ใช้ และสามารถประโยชน์ได้ทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 6: เพิ่มจำนวนและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1: เร่งรัดการสร้างบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคสังคม/ชุมชน รวมถึงเสริมสร้างสมรรถนะและสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่

กลยุทธ์ที่ 2: พัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากรในด้านการบริหารโครงการวิจัย การจัดการความรู้ การถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

กลยุทธ์ที่ 3: พัฒนาและส่งเสริมเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพนักวิจัย และอัตราค่าตอบแทน เพื่อจูงใจและเก็บบัณฑิตบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 4: พัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนาให้เยาวชนและบุคลากรในภูมิภาคและท้องถิ่น/ชุมชน

กลยุทธ์ที่ 5: ยกย่องเชิดชูผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี และบุคลากร ที่มีความโดดเด่นและสร้างประโยชน์ในวงกว้างสำหรับทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 7: พัฒนความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยในประเทศและระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1: พัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายวิจัยระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และเครือข่ายวิจัยของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลยุทธ์ที่ 2: ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างเครือข่ายวิจัยทุกภาคส่วนและทุกระดับในรูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborative Partnership)

กลยุทธ์ที่ 3: พัฒนาและขยายความร่วมมือกับเครือข่ายวิจัยต่างประเทศ นักวิจัยต่างประเทศ และนักวิจัยไทยในต่างประเทศ รวมถึงกลไกข้อตกลงความร่วมมือ ศูนย์ความร่วมมือ การร่วมลงทุนวิจัย และยุทธศาสตร์การทูตวิทยาศาสตร์

แนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ

การบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านทรัพยากรการวิจัย และการบริหารจัดการระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร

1. การบริหารจัดการด้านทรัพยากรการวิจัย

ทรัพยากรการวิจัย ในที่นี้หมายถึงรวมถึงนักวิจัย ทุนสนับสนุนการวิจัย ผลงานวิจัยที่รวมถึงสิ่งประดิษฐ์คิดค้นจากผลงานวิจัย ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ดังนั้น ทุกหน่วยงานถึงตระหนักถึงความสำคัญและบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยยึดหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรการวิจัยดังนี้

1.1 การจัดสรรทรัพยากรการวิจัย หน่วยงานวิจัยต้องกำหนดและจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานวิจัยขององค์กร รวมทั้งมีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 การพัฒนาทรัพยากรด้านนักวิจัย ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสม ด้านฐานข้อมูลงานวิจัย ควรนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อให้เกิดความเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการนำไปใช้

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการพัฒนาด้านการวิจัยขององค์กร

1.4 การบริหารด้านงบประมาณ การเงิน และบัญชี ควรมีความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญของส่วนนี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากหากมีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้การพัฒนางานวิจัยมีการก้าวหน้าและเข้มแข็ง

2. การบริหารจัดการระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร

บทบาทสำคัญของผู้บริหาร คือ การตัดสินใจ งานที่ต้องตัดสินใจมี 2 อย่าง คือ งานวางแผน และควบคุม ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริหารได้ใช้ข้อมูลที่ต้องการ เพียงพอ และรวดเร็วในการตัดสินใจสำหรับการวางแผนและควบคุม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ข้อมูลที่มีคุณภาพ โดยระบบฐานข้อมูลควรประกอบด้วย 1) ระบบฐานข้อมูลงานวิจัย 2) ระบบฐานข้อมูลนักวิจัย และ 3) ระบบฐานข้อมูลทุนสนับสนุนการวิจัย

การจัดการงานวิจัย การจัดการงานวิจัยของสถาบันวิชาการอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงคือ การจัดการต้นทาง การจัดการกลางทาง และการจัดการปลายทาง ในที่นี้จะกล่าวรายละเอียดคร่าวๆ เฉพาะการจัดการงานวิจัยเท่านั้น จะไม่กล่าวถึงการจัดการงานอื่นๆ ของสถาบันวิชาการ

1. การจัดการต้นทาง (Upstream Management) การจัดการงานวิจัยต้นทางของสถาบันวิชาการเริ่มตั้งแต่ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมและความมุ่งมั่นของสถาบัน จนไปสิ้นสุดที่การทาสัญญารับทุนวิจัย กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการต้นทาง ได้แก่

- 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมและความมุ่งมั่น
- 1.2 การกำหนดจุดเน้น (focus) และลำดับความสำคัญ (priorities)
- 1.3 การกำหนดผลลัพธ์ (output) และกิจกรรมของสถาบันเป็นรายปี
- 1.4 การจัดกระบวนการตั้งโจทย์วิจัย
- 1.5 การประสานงานหาทุนวิจัยจากแหล่งทุน
- 1.6 การเจรจารายละเอียดของโครงการ รวมทั้งค่าใช้จ่าย และค่าตอบแทนสถาบัน
- 1.7 การเจรจาเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอันอาจเกิดจากผลการวิจัย
- 1.8 การลงนามในสัญญา หรือเสนอผู้มีอำนาจลงนามในสัญญา

ผู้บริหารสถาบันวิชาการควรมีบทบาทช่วยส่งเสริม หรือรับผิดชอบในขั้นตอนเหล่านี้ และควรได้กำหนดแนวทางหรือท่าทีของสถาบันในเรื่องต่างๆ ไว้ให้ชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้สมาชิกของสถาบันที่มีความสามารถและประสบการณ์ สามารถเจรจาเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องที่ผู้บริหารจะต้องเข้าไปดำเนินการเองทุกเรื่อง นั่นคือผู้บริหารควรเน้นการจัดระบบอำนวยความสะดวก ให้อำนาจและควร “บริหาร” ให้น้อยที่สุด

2. การจัดการกลางทาง (Midstream Management) การจัดการกลางทางของงานวิจัยเริ่มตั้งแต่มีการลงนามในสัญญารับทุนวิจัย ไปจนถึงงานวิจัยเสร็จสิ้น หรือเกือบเสร็จ สถาบันวิจัยจำนวนมากปล่อยให้เรื่องการจัดการกลางทางเป็นเรื่องของหัวหน้าโครงการและทีมวิจัยเท่านั้น สถาบันไม่เข้าไปช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวก ความคิดเช่นนี้ไม่ถูกต้องและมีผลทำให้ผลงานวิจัยจำนวนมากมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร และทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการวิจัยและผลงานวิจัยกับ “ผู้ใช้” ผลงานวิจัยไม่ดีเท่าที่ควร การจัดการกลางทางควรมีกิจกรรมต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย

คำแนะนำ

- 2.1 การรายงานความก้าวหน้าของงาน
- 2.2 การรายงานทางการเงิน
- 2.3 การแก้ไขปัญหาทางเทคนิคในบางกรณีอาจต้องจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ช่วยเหลือ
- 2.4 การจัดประชุมนำเสนอผลงาน เพื่อรับฟังคำ วิจารณ์เป็นระยะๆ (research seminar) เพื่อเป็นกลไกกระตุ้นบรรยากาศของความกระตือรือร้น และความสนุกสนานทางวิชาการ
- 2.5 การจัดประชุมนำเสนอผลงานต่อ “ผู้ใช้” หรือผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้ใช้งาน
- 2.6 การตรวจสอบโอกาสที่จะเกิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น การจดสิทธิบัตรการเก็บจำความลับ
- 2.7 การจัดให้มี “สมุดบันทึก” (log book) บันทึกกิจกรรมของการวิจัยไว้สำหรับเป็นหลักฐานกรณีมีการโต้แย้งเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา หรือกรณีจริยธรรมในการวิจัย
- 2.8 การอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการตีพิมพ์เผยแพร่ส่วนที่พร้อมจะเผยแพร่ทางวิชาการได้แล้ว
- 2.9 การอำนวยความสะดวก หรือจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการค้นพบต่อสื่อมวลชนทั้งนี้จะต้องมีการตรวจสอบความแม่นยำ ของข้อค้นพบ และความเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนด้วย
- 2.10 การติดต่อประสานงานกับแหล่งทุนในเรื่องต่างๆ ข้างต้น รวมทั้งการแก้ปัญหา ซึ่ง อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดหมาย

3. การจัดการปลายทาง (Downstream Management) การจัดการปลายทางเริ่มเมื่อ งานวิจัยเสร็จหรือเกือบเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ไปจนถึงระยะเวลาหลังจากนั้นหลายปี อาจนานเป็น 10 ปี ดังนั้นจะเห็นว่า งานวิจัยตามสัญญาได้รับเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วมีการส่งรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว ปิดบัญชีโครงการแล้ว แต่การจัดการปลายทางของงานวิจัยยังไม่ถือว่าจบสิ้น ยังจะต้องมีการดำเนินการต่อไป ถ้ามี การจัดการปลายทางดังกล่าว ข้อตำหนิเรื่องผลการวิจัย “ชิ้นหนึ่ง” ก็จะไม่มีการจัดการงานวิจัยปลายทางควรมีกิจกรรมต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย

- 3.1 การจัดทำรายงาน “ก่อนฉบับสมบูรณ์” หรือฉบับสมบูรณ์
- 3.2 การจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดวิจารณ์รายงานก่อนฉบับสมบูรณ์ สำหรับ ให้นักวิจัยรับฟังข้อคิดเห็นและนำไปแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ และในบางกรณี อาจใช้เป็นกลไกเผยแพร่ผลงานวิจัยไปในตัว
- 3.3 การจัดทำรายงานการเงินเพื่อปิดบัญชีโครงการ
- 3.4 การจดสิทธิบัตร
- 3.5 การเขียนต้นฉบับส่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ
- 3.6 การจัดแถลงข่าวผลงานต่อสื่อมวลชน
- 3.7 การจัดทำเอกสารข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.8 การพัฒนาโครงการวิจัยต่อเนื่อง

3.9 การนำผลงานวิจัยมาสังเคราะห์เชื่อมโยงกับผลงานวิจัยชิ้นอื่นหรือความรู้อื่น เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาหรือใช้เสนอแนะเชิงนโยบายต่อปัญหาที่เกิดขึ้น (อาจดำเนินการภายหลังโครงการเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว หลายปี)

การบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญคือการทำให้เกิดงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยผสมผสานองค์ความรู้จากหลายๆด้าน และการทำให้หน่วยย่อยๆ ทั้งหลาย ที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวสามารถตอบสนองความต้องการ และนำความรู้ที่ได้ไปใช้เพื่อการกำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนาระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้อย่างจริงจัง

การวิจัยแบบบูรณาการนับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญของการวิจัยในประเทศไทย เป็นการปรับระบบ ปรับโครงสร้าง ซึ่งมีหลักการ 5 ข้อ คือ

1. ให้ได้เกิดผลประโยชน์ทันที
2. ให้ได้ส่วนร่วม
3. ให้ได้มีโครงสร้างขององค์กรประชาชน
4. ลงทุนต่ำ
5. เป็นการรวมหลาย ๆ อย่างเข้ามาด้วยกัน

การวิจัยแบบบูรณาการจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่มองไปข้างหน้าต้องเชื่อมโยงและมีผู้ใช้แน่นอน โดยที่ “บูรณาการ” มาจากคำว่า Integrate, Integretion (สมเกียรติ โอสเสถา, 2546) หมายความว่า ความเร่งด่วนเป็นภาวะฉุกเฉินไม่ทำไม่ได้ ต้องทันต่อเวลาจะต้องเชื่อมโยงกับแผนงานของรัฐบาล เชื่อมโยงกับนโยบาย คำว่า การบูรณาการ คือ การ Integrated หมายถึง การรวมเข้าด้วยกันของ 3-4 สาขา (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2546) เป็นการการนำองค์ความรู้หลาย ๆ ด้านมาผสมผสานกัน หรือ การทำให้หน่วยย่อย ๆ ทั้งหลาย ที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว

สุวิทย์ มูลคำ & อรทัย มูลคำ (2544) บูรณาการหมายถึง การนำเอาศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันนำมาผสมผสานเข้าด้วยกัน

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542) บูรณาการหมายถึง การนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นการนำความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน

โดยสรุปการวิจัยแบบบูรณาการ หมายถึง การวิจัยที่สร้างความเชื่อมโยงของส่วนต่าง ๆ ให้เป็นเนื้อเดียวกันแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดและมูลค่า/คุณค่าเพิ่ม แล้วแพร่กระจายขยายผลสู่มูลค่าเพิ่มเกิดผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

ภารกิจของนักบริหารงานวิจัย มีดังต่อไปนี้ (วิจารณ์ พานิช, 2549 : 153 – 154)

1. สร้างความชัดเจนในเรื่องภาพรวมของระบบวิจัยของประเทศและทำให้รู้กันโดยทั่วไป

- ให้
2. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่มีลำดับความสำคัญสูงประเทศ และทำ
- รู้กันโดยทั่วไป
- เสนอ
3. เปิดโอกาสให้นักวิจัยที่มีความสามารถสูง และทุ่มเทเอาจริงเอาจังต่อการวิจัย
- โครงการวิจัยตามความริเริ่มของตนเองเข้ามาขอทุนวิจัย
4. จัดกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนาชุดโครงการวิจัย
5. เสาะหานักวิจัยที่มีความสามารถสูง หรือมีศักยภาพสูงในสาขาต่าง ๆ จัดทำ
- รายชื่อ
- สำหรับไว้ใช้งาน โดยเชิญมาทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ หรือ เป็นผู้ประสานงาน (หรือผู้จัดการ) ชุดโครงการ
- ผู้ตรวจสอบคุณภาพ (Reviewer) ผู้มาให้ความเห็นเพื่อกำหนดกรอบความคิด ผู้มาร่วมระดมความคิดตรวจสอบสภาพการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเป็นกรรมการชี้ทิศทางของโครงการเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหรือเป็นนักวิจัยในโครงการ เป็นต้น
6. จัดกระบวนการเชื่อมโยงนักวิจัยเหล่านั้นเข้าด้วยกัน และสร้างความรู้สึกผูกพัน เป็น “เจ้าของ” โครงการวิจัยร่วมกัน
7. เสาะหา “ผู้ใช้” ผลงานวิจัยที่มีศักยภาพสูง มีความรู้เพียงพอที่จะร่วมปรึกษากับนักวิจัยเพื่อบอกความต้องการของผู้ใช้ และนำผลการวิจัยบางอย่างไปส่งเสริมให้นักวิจัยพัฒนาต่อไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- ต้องการ
8. เชื่อมโยง “ผู้ใช้” กับนักวิจัยเข้าด้วยกัน เพื่อให้โครงการวิจัยเป็นไปตามความ
- ของผู้ใช้ มีผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยหรือร่วมลงทุนด้วย และมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
9. จัดเงื่อนไขและการให้แรงจูงใจให้การให้ทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อให้เกิดการทำงาน
- วิจัยอย่างทุ่มเทเอาจริงเอาจัง นำส่งผลงานตามกำหนดและได้ผลงานที่มี
- คุณภาพสูง
10. จัดกระบวนการจัดการงานโครงการวิจัยที่ได้ทำสัญญาให้ทุนแล้ว ให้นักวิจัยในโครงการมีความมุ่งมั่น มีการทำงานเป็นทีม สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงานวิจัย
- ลู่วงไปได้อย่างมีคุณภาพ
11. จัดกระบวนการเพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จัดให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม ต่อการตั้งโจทย์วิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย
12. ดำเนินการให้มีการสร้างนักวิจัยและนักบริหารงานวิจัยจากกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

13. จัดกิจกรรมเพื่อให้สาธารณชนเห็นคุณค่าของงานวิจัยและการเป็นนักวิจัยว่า ก่อประโยชน์ระยะยาว

แนวคิด หลักการ พันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม

แนวคิดของพันธกิจมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (University Engagement) เป็นจุดเปลี่ยน (transition) ของการทำงานกับสังคมของมหาวิทยาลัย ซึ่งเดิมดำเนินการอยู่ในรูปแบบของงานบริการวิชาการ (service) และงานอาสาสมัคร (volunteering) เป็นหลัก ไปสู่การทำงานร่วม (engagement) กับภาคีในพื้นที่ในลักษณะเชิงสถาบัน ที่เป็นหุ้นส่วนระยะยาว (long-term partnership) และหวังที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) อย่างแท้จริงของชุมชนหรือสังคมในพื้นที่ พันธกิจนี้จะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างภารกิจหลักทุกภารกิจของมหาวิทยาลัย อาทิ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เข้าด้วยกันอย่างมียุทธศาสตร์และเป็นระบบ และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งในระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกันเอง และระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

การทำงานร่วม (Engagement) ของมหาวิทยาลัยกับภาคีในพื้นที่ในลักษณะเชิงสถาบันที่เป็นหุ้นส่วนระยะยาว (Long-term Partnership) ในลักษณะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) อย่างแท้จริงของชุมชนหรือสังคมในพื้นที่ในพันธกิจทุกด้านของมหาวิทยาลัย (University Engagement) บนหลักการพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1) ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership) 2) เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits) 3) มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) และ 4) เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact) ซึ่งมีรูปแบบของ Engage กับสังคมได้ออย่างน้อย 5 แบบ คือ Community engagement, Government engagement, Industry engagement, International engagement และ Alumni engagement (ออนไลน์ : 2558). เข้าถึงได้จาก: <http://www.engagementthailand.org>

ความแตกต่างระหว่างวิชาการเพื่อสังคมและงานวิชาการเพื่อวงการวิชาการ

ในมหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนาตามแบบสังคมตะวันตก การศึกษาในระดับสูงขึ้นทำให้เกิดกระบวนการ สร้างความรู้ใหม่ ที่เน้นให้เกิดความรู้ที่ลุ่มลึกในงานเฉพาะทาง โดยพัฒนาต่อยอดจากความรู้ที่มีอยู่เดิม จึงต้อง มีการตีพิมพ์เผยแพร่งาน เกิดเป็นงานทางวิชาการเพื่อวงการวิชาการ ความรู้จึงมีลักษณะเฉพาะทางมากขึ้นๆ และแคบลงๆ ผู้ศึกษาจึงหมกมุ่นอยู่กับเรื่องที่ตนเองสนใจ จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมว่าเป็นวงการวิชาการ ที่ไม่รับรู้ปัญหาของสังคม งานวิชาการที่สร้างขึ้น บางครั้งไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมใช้ได้เพียงการตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการที่อ่านกันเฉพาะในแวดวงวิชาการ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวทางการท างานวิชาการ ใหม่ เรียกว่า “วิชาการเพื่อสังคม” โดยคาดหวังว่างานวิชาการรูปแบบนี้จะช่วยตอบโจทย์ของสังคม และช่วย แก้ปัญหาของสังคม การท างานวิชาการเพื่อสังคมจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ รับฟังปัญหาและหา แนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ลักษณะงานจึงมีเงื่อนไขของบริบทและผู้เกี่ยวข้องมากกว่าเนื้อหาวิชาการ ลักษณะการท างานจึงไม่ยึดกับแบบแผนที่แน่นอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปรับเปลี่ยนวิธีการระหว่างกา

รท งาน ให้ปัญหาคลี่คลายจึงเป็นงานที่ค่อยเป็นค่อยไป มีการพัฒนาต่อเนื่องและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการ กับผู้ใช้ผลงาน ปัจจุบันงานวิชาการเพื่อสังคมได้รับการยอมรับจาก สกอ. ให้ให้ใช้เป็นผลงานเพื่อการก าหนด เข้าสู่ ต าแหน่งทางวิชาการได้ งานวิชาการเพื่อสังคมและงานวิชาการเพื่อวงการวิชาการจึงมีความแตกต่างกันในหลายมิติ ทั้ง สมมติฐานของงาน กระบวนการท างาน และผลที่ได้จากการท างาน ดังแสดงในตารางเปรียบเทียบดังนี้

ประเด็น	วิชาการเพื่อสังคม	วิชาการเพื่อวิชาการ
ธรรมชาติของงาน	เป็นวิชาการประยุกต์เพื่อแก้ปัญหา หรือ ตอบสนองความต้องการ มีความเป็นสหวิชาการ	-เป็นงานวิจัยพื้นฐาน สร้างทฤษฎี เป็น วิชาการเชิงเดี่ยว
โจทย์	-มีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัญหา จริง -โจทย์เดิมสถานการณ์ใหม่ ต้องการวิธี แก้ปัญหาใหม่	-ความใหม่ของโจทย์
กระบวนการ	-เปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขและบริบท -ผู้ใช้มีส่วนร่วม -เวลาและค่าใช้จ่ายพอเหมาะ	วิธีการถูกต้อง ตามแบบแผนเป็นที่ ยอมรับในวงการวิชาการ
ผลผลิตที่คาดหวัง	-ปัญหาถูกคลี่คลาย -เผยแพร่ต่อยอดสู่การแก้ปัญหาอื่นหรือ ผู้ใช้อื่น	-การเผยแพร่ในวงการวิชาการผ่านการ ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ และการอ้างอิงโดยนักวิชาการอื่น
ผลกระทบ	-ความสามารถของผู้ใช้ถูกพัฒนาขึ้น -มีคำตอบใหม่ๆ จากสาขาวิชาใหม่ -วัดความเป็นเลิศด้วยผลกระทบต่อสังคม	-ความก้าวหน้าในสาขาวิชาเดิม -วัดความเป็นเลิศด้วยการอ้างอิงบทความ การยกย่องในวงการ วิชาการ

ทำไมมหาวิทยาลัยต้องทำงานวิชาการเพื่อสังคม

มหาวิทยาลัยมีภารกิจสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการ วิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยยังเป็นองค์กรทางวิชาการ ที่อาศัย ความรู้ในการทำงานในทุกภารกิจ การทำงานของมหาวิทยาลัยมีเจตจำนงเพื่อนำวิชาการมาพัฒนาและ ขับเคลื่อนสังคมด้วยวิธีการและขอบเขตตามบริบทของมหาวิทยาลัยผ่าน

ภารกิจทั้ง 4 ประการ งานวิชาการเพื่อสังคม ทำอย่างไร โดยทั่วไปงานวิชาการที่ทำในมหาวิทยาลัย มีลักษณะโดยสรุป คือ

มิติ	งานวิชาการ		
	การเรียนการสอน	การวิจัยและพัฒนา	บริการวิชาการ
เวลา	ระยะยาว	ระยะกลาง	ระยะสั้น
ความคาดหวัง	สร้างคน เพื่อไปสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือสร้าง วิธีการผลิตใหม่	สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือ สร้างวิธีการผลิตใหม่	แก้ปัญหาที่เห็นอยู่จากความรู้ที่มีอยู่เดิม

ถ้าเป็นงานวิชาการเพื่อสังคมก็เพียงเชื่อมโยงงานที่ทำอยู่ให้เข้าไปมีความสัมพันธ์กับชุมชนสังคม โดย การเชื่อมโยงสามารถออกแบบให้แยกกันทำ หรือบูรณาการงานวิชาการต่าง ๆ เข้าด้วยกันก็ได้ แต่

การบูรณาการงานมีข้อดี คือ สามารถสร้างงานให้เกิดผลได้หลายอย่างพร้อมกัน ทั้งการผลิตบัณฑิต การใช้ประโยชน์จาก ผลงานวิจัย และผลได้จากการบริการวิชาการ การท างานวิชาการเพื่อสังคมที่ดี ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจ ปัญหาที่บริบทและเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง และเสนอวิธีการแก้ปัญหาแนวใหม่ เพื่อยกระดับของการแก้ปัญหา และความก้าวหน้าทางวิชาการ

งานวิชาการเพื่อสังคม เป็นงานที่ส่งผลต่อสังคม ดังนั้นจึงต้องมีโจทย์มาจากสังคม เพื่อให้มีความชัดเจนต้องบอกได้ว่าเป็นโจทย์ของใคร อยู่ที่ไหน เมื่อท างานก็เป็น การน าความรู้เข้าไปท าความเข้าใจกับสถานการณ์ เสนอวิธีแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น เมื่อท างานเสร็จแล้วสามารถบอกได้ว่าใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ อยู่ที่ไหน และได้ประโยชน์อย่างไร การท างานวิชาการเพื่อสังคมมักเน้นผลที่จะเกิดขึ้นมากกว่าการเน้นความเคร่งครัดของระเบียบวิธีวิจัย

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของงานวิชาการเพื่อสังคม

จากการศึกษาดูงาน จากกรณีศึกษาต่าง ๆ

1. นักวิชาการที่ทำงานวิชาการรับใช้สังคม มีหลักวิชาเป็นตัวน า นอกจากมีความสามารถทางวิชาการ ยังต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ สามารถสื่อสารใน เป็นผู้ฟัง ชักชวนให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ มีความแน่วแน่ ทำด้วยใจ ไม่ยึดติดตำรา
2. มีการประเมินสถานการณ์ บริบทของชุมชน ปัจจัยเงื่อนไข เข้าถึงวิถีคิดของคนในชุมชน หน่วยงานที่เข้าทำงานในชุมชน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
3. ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมแสวงหาจุดร่วม ศูนย์รวมจิตใจ เปลี่ยนแปลงพื้นใจคนทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วม
4. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สร้างความตระหนักรู้ของคนในชุมชน เปลี่ยนแปลงจิตใจ เห็นคุณค่าแห่งตน คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ช่วยเขาให้ช่วยตนเอง และเสริมพลัง
5. ความสำเร็จ ความล้มเหลวไม่ชัดเจน การเชิดชูภูมิปัญญา

รูปแบบของการทำงานวิชาการเพื่อสังคม (ปิยะวัตติ บุญหลง, 2559 : 15)

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and development : OECD) ได้มีการประชุมเพื่อทบทวนบทบาทของมหาวิทยาลัย ต่อเมืองและภูมิภาค (Review of Higher Education in Cities and Regions) และมีข้อสรุปประการหนึ่งว่า มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบแรก ใช้วิทยาศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อน (Science-driven model) กล่าวคือนักวิชาการสร้างนวัตกรรมขึ้นในมหาวิทยาลัยก่อนด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แล้วนำนวัตกรรมนั้นเข้าสู่วงการเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมในภายหลัง ในรูปแบบนี้ สถานที่ที่สร้างนวัตกรรมกับสถานที่ที่ใช้นวัตกรรมไม่จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่เดียวกัน นวัตกรรมที่สร้างขึ้นในที่หนึ่งจะถูกไปใช้ในอีกที่หนึ่งได้ โดยมีเอกสิทธิ์เฉพาะผู้อื่นใช้ไม่ได้ และเครื่องมือสำคัญในการส่งถ่ายนวัตกรรมก็คือ การซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual properties) งานวิจัยแนวนี้มีมากในสหรัฐอเมริกา ข้อดีของการพัฒนาแบบนี้ก็คือ มีโอกาสที่จะเกิดเทคโนโลยีที่แตกต่างจากเดิมอย่างสิ้นเชิง (disruptive technology) ได้ ซึ่งจะปฏิรูปหรือปฏิวัติวงการ แต่จุดอ่อนที่สำคัญคือผลประโยชน์จะตกอยู่กับคนกลุ่มเดียวหรือสถาบันเดียวเพราะเป้าหมายของผู้หรือหน่วยงานวิจัยแบบนี้ก็คือ สร้างทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อขายต่อให้กับผู้ลงทุนเท่านั้นไม่ได้มุ่งที่จะพัฒนางานการในพื้นที่

จุดอ่อนอีก 2 ประการของรูปแบบที่หนึ่งนี้คือ อัตราความสำเร็จต่ำมากนาน ๆ จะเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เหมือนการถูกสลากรางวัลที่หนึ่งไม่สามารถจะใช้เป็นหลักในการพัฒนาได้ และการวิจัยจะเน้นบางสาขาวิชาที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจสูงในการจดสิทธิบัตรและขายทรัพย์สินทางปัญญาได้เท่านั้น เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น งานวิชาการในสาขาอื่นจึงถูกละเลย และการพัฒนาอย่างรอบด้านก็จะไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า มหาวิทยาลัยหลายแห่งที่มีผลงานด้านการวิจัยระดับแนวหน้าของโลกและมีการจดสิทธิบัตรสูงนั้น ไม่เกิดประโยชน์กับพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่เพราะผู้ซื้อทรัพย์สินทางปัญญารายใหญ่มักจะอยู่นอกพื้นที่ ซื่อไปแล้วก็ไปสร้างธุรกิจในที่อื่น รายได้ก็จะเกิดในที่อื่น สังคมในพื้นที่ไม่ได้ประโยชน์ ยกเว้นว่ามีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ใกล้เคียงรวดเร็วทันกับการสร้างนวัตกรรมนั้น เช่นใน Silicon Valley ซึ่งมีน้อยแห่งมากในโลก

ส่วนรูปแบบที่สอง นั้น มหาวิทยาลัยจะทำงานร่วมกับเครือข่ายธุรกิจในพื้นที่อย่างเป็นทางการเนื้อเดียวกัน เรียกว่า Business network model เพื่อใช้วิชาการแก้ปัญหาของธุรกิจในบริบทจริง การวิจัยแบบนี้จะเกิดนวัตกรรมขึ้นทีละขั้น ๆ (incremental Innovation) ซึ่งมีตัวอย่างในยุโรป โดยเฉพาะในประเทศอิตาลี ข้อดีของการทำงานแบบนี้คือ จะเกิดความรู้ใหม่ขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และความรู้ที่เกิดขึ้นจะได้รับการเผยแพร่แลกเปลี่ยนอยู่ในพื้นที่นั้น ผลประโยชน์จะตกอยู่กับผู้ประกอบการต่าง ๆ ในพื้นที่และทั้งเครือข่ายจะพัฒนาไปด้วยกัน ในการทรงงานเช่นนี้กันเป็นธรรมชาติที่งานบริการวิชาการและงานวิจัยจะผสมผสานไปด้วยกันอย่างกลมกลืน

แต่จุดอ่อนของรูปแบบที่สองก็คือ มักไม่มีการซื้อขายสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นก้อนใหญ่ ๆ เพราะนวัตกรรมจะเกิดขึ้นเป็นขั้น ๆ และในระยะยาวมีความเป็นไปได้ยากที่จะสร้างนวัตกรรมที่แหวนแวนมาก ๆ ได้

ความต่อเนื่องจากงานบริการวิชาการสู่งานวิจัย

ภารกิจของมหาวิทยาลัยทั้งด้านงานบริการวิชาการและงานวิจัยเป็นเหมือนคลื่นที่ต่อเนื่องและแยกออกจากกันไม่ได้โดยประกอบด้วยคลื่น 3 ลูก คือ

คลื่นลูกที่ 1 เป็นบริการวิชาการที่ดี (Good academic service) ที่สามารถแก้ปัญหาของผู้ใช้ได้ด้วยความรู้ที่มีอยู่แล้ว ภายใต้เงื่อนไขของการใช้งาน เช่น ได้ผลงานทันเวลา ลดต้นทุน มีความสอดคล้องกับส่วนอื่น ๆ ของระบบ และมีความสะดวกหรือการยอมรับของผู้ปฏิบัติ

คลื่นลูกที่ 2 เป็นบริการวิชาการที่มีนวัตกรรม (Innovation academic service) เช่น การใช้วิธีใหม่ในการแก้ปัญหาหรือการนิยามโจทย์ในแนวใหม่ และสร้างคำตอบโดยเชื่อมโยงวิชาการด้านต่าง ๆ เข้ามาสู่การแก้ปัญหาที่นั้น เช่น เดิมทำงานแก้ปัญหาด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ อาจนำ

ความรู้ทางศิลปะและการตลาดเข้ามาเพิ่มเติมหรือเดิมทำงานวิจัยด้านสุขภาพ อาจนำความรู้ทางมนุษยศาสตร์เข้ามาผนวก เป็นต้น

คลื่นลูกที่ 3 เป็นงานวิจัยที่กลับไปลงลึกในวิชาการของแต่ละศาสตร์ (excellence academic research) เพื่อสร้างความรู้ใหม่เชิงวิชาการของศาสตร์นั้น เป็นงานวิจัยเพื่อค้นพบใหม่ (discovery) แต่เป็นการค้นพบใหม่ที่เชื่อมโยงกับการใช้งานจริง

งานวิจัยที่มีความใหม่ทางวิชาการในคลื่นลูกที่ 2 และ 3 จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักวิจัยมีประสบการณ์จากคลื่นลูกที่ 1 ก่อน คือ มีความสามารถในการสกัด “โจทย์วิจัย” ออกจาก “ปัญหา” ของผู้ประกอบการหรือชุมชน และมองเห็นช่องทางใหม่ที่จะใช้วิชาการให้โดดเด่นในการแก้ปัญหาหรือใช้โอกาสที่มีอยู่ได้ ความสามารถนี้คล้ายกับการหาจุดเด่น (niche) หรือรูปแบบธุรกิจ (business model) ในการประกอบการ ซึ่งมีกรณีต่าง ๆ ให้ศึกษา แต่ทำซ้ำได้ยาก ลอกเลียนแบบไม่ได้ แต่ละคนต้องสร้างจุดเด่นของตนเอง โดยใช้วิทยาศาสตร์ (science) ความชำนาญ (craft) และจินตนาการ (art)

งานในคลื่นลูกที่ 2 เป็นข้อต่อที่ขาดอยู่ (missing link) ระหว่างการวิจัยกับการแก้ปัญหา พื้นฐานของชุมชนหรือผู้ประกอบการ ยังมีนักวิชาการที่ทำงานแนวนี้ค่อนข้างน้อย เพราะเป็นงานที่ยาก ต้องทนเกาะติด ต่อเนื่อง ยาวนาน และผลงานไม่สามารถตีพิมพ์หรือนับเป็นผลงานวิชาการเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพวิชาการได้อุปสรรคเหล่านี้เป็นสิ่งท้าทายที่มหาวิทยาลัยควรช่วยกันแก้ไข

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานวิชาการเพื่อสังคม

หากใช้มุมมองของมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางแบบ inside-out จะพบผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานวิชาการเพื่อสังคมหลัก ๆ 4 กลุ่มคือ

- 1) ผู้ทำงานในมหาวิทยาลัย เช่น นักวิชาการ/อาจารย์/นักวิจัย บุคลากรสายสนับสนุน นิสิต/นักศึกษา โดยมีองค์ความรู้หรือทักษะความเชี่ยวชาญบางอย่างเป็นเครื่องมือในการทำงาน
 - 2) ผู้ใช้หรือผู้ใช้ประโยชน์จากวิชาการ ซึ่งอาจเป็นชุมชน ผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาหรือมีโจทย์ในการทำงาน
 - 3) สถาบันการศึกษา (คณะหรือมหาวิทยาลัย) ในฐานะผู้สนับสนุนด้านทรัพยากร ผู้ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ รวมทั้งผู้จัดการประโยชน์ที่เกิดขึ้น
 - 4) แหล่งทุน เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) รวมทั้งภาคีธุรกิจเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น
- นอกจากนี้ ยังไม่มีผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งอาจไม่ใช่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานวิชาการเพื่อสังคมโดยอ้อม ได้แก่

- 1) หน่วยงานด้านนโยบายและกำกับดูแล เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพิจารณาผลงาน

3) วารสารและดัชนีอ้างอิงวารสาร สำหรับการเผยแพร่ผลงาน

แนวทางการส่งเสริมอุดมศึกษาไทยร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่ วิจารณ์ พานิช, 2553 (ออนไลน์ : www.gotoknow.org) ได้เสนอโครงสร้างและวัฒนธรรมใหม่ ที่จะต้องสร้างขึ้น โดยต้องใช้เวลาดำเนินการต่อเนื่องเป็นสิบปี ได้แก่

1. หลักการ สถาบันอุดมศึกษา กับสังคม/ชุมชน มีความสัมพันธ์ในลักษณะภาคี (partner) ต่อกันเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานของกันและกัน มีความเคารพต่อกัน และกัน ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาเข้าไป “ช่วยเหลือ” ไม่ใช่ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ในการท างานนี้ สถาบันอุดมศึกษาได้รับผลประโยชน์ทั้งด้าน รายได้ ผลงานต่อสังคม ผลงานสร้างสรรค์วิชาการ การสร้างคนหรือผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะสอดคล้องต่อสังคม/ ชุมชน การสร้างอาจารย์ที่มีความรู้ และทำที่เหมาะสมต่อสังคม/ชุมชน รวมทั้งการสร้างชื่อเสียงด้านความใกล้ชิดกับ สังคม ร่วมเป็นหนึ่งในภาคีสร้างสังคมไทยให้น่าอยู่ มีความสุข

2. อาจารย์ นอกจากมีความรู้ในศาสตร์ของตนแล้ว ยังเป็นคนมีทัศนคติเชิงบวก เห็นคุณค่าของการท างาน วิชาการรับใช้สังคมไทย มีความรู้เชิงบริบท (contextual/tacit knowledge) เกี่ยวกับสังคมไทย มีทักษะในการท างาน ร่วมกับภาคีที่หลากหลายในสังคม ผ่านการฝึกฝนการปฏิบัติงานหลังปริญญา (postdoc training) ใน real sector ของ ไทย มีทักษะในการท างานเป็นทีม และทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระยะยาว มีความสามารถออกแบบเก็บข้อมูลการ ทำงานรับใช้สังคม เพื่อนำมาวิเคราะห์-สังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ ที่เป็นความรู้เชิงประยุกต์ในสังคมไทย เขียนเป็น เอกสารวิชาการ นำออกเผยแพร่ในวารสารวิชาการรับใช้สังคมไทย เพื่อเป็นหลักฐานไปสู่ ความก้าวหน้าทางวิชาการของตนและของสมาชิกในทีมงาน

3. นักศึกษา มีการเรียนรู้ 2 แนวคู่ขนานและส่งเสริมเกื้อกูลกัน คือการเรียนรู้ในห้องเรียน หรือในมหาวิทยาลัย หรือตามหลักสูตร กับการเรียนรู้ในสังคม/ชุมชน (กิจกรรมเสริมหลักสูตร) ที่เป็น กิจกรรมที่นักศึกษาจัดกันเองเป็นหลัก เพื่อการเรียนรู้สังคม/ชุมชน รวมทั้งเพื่อปลูกฝังจิตอาสาให้แก่ ตนเอง อาจารย์มีส่วนให้คำแนะนำปรึกษา แต่ไม่เข้าไปจัด ให้หรือเข้าไปจัดการ (บงการ?) นักศึกษา บางคนจะได้รับการเชื้อเชิญจากอาจารย์ให้เข้าร่วมทีมท างานรับใช้สังคม/ชุมชน ในลักษณะที่จะต้อง รับผิดชอบงานบางส่วน และอาจมีรายได้ แต่เป้าหมายสำคัญที่สุดคือการเรียนรู้และปลูกฝังความรัก ชาติบ้านเมือง ความ เข้าใจสังคมไทย หลักสูตรการเรียนรู้อาจต้องยืดหยุ่นให้นักศึกษาสามารถเข้า ร่วมงานเช่นนี้ได้ นักศึกษาบางคนอาจได้รับการเชื้อเชิญเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยมีทุนการศึกษา (scholarship) เพราะเป็นผู้มี คุณสมบัติเหมาะสมที่จะเข้ามาท างานสร้างสรรค์วิชาการสายรับใช้ สังคมไทยร่วมกับคณาจารย์

4. หลักสูตร มีความยืดหยุ่นต่อการเปิดโอกาสให้การเรียนรู้ของนักศึกษาเข้าไปบูรณาการกับการท างานวิชาการ วิชาชีพสังคมไทย ทั้งยืดหยุ่นการเรียนการสอน และยืดหยุ่นการวัดผล เพื่อให้การเรียนรู้บูรณาการกับการปฏิบัติในสภาพ จริงของสังคม/ชุมชน ให้มากที่สุด หลักสูตรควรเอื้อต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร และเชื่อมโยงกับความรู้จากการปฏิบัติให้มากที่สุด โดยควรจัด Learning Resources ที่ช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้เชิง content ด้วยตนเองให้มากที่สุด ใช้เวลาเรียนรู้ ร่วมกับอาจารย์ (contact hours) ในการตีความตรวจสอบความน่าเชื่อถือของความรู้เป็นหลัก ไม่ใช่เพื่อการรับถ่ายทอด ความรู้เชิงเนื้อหาจากอาจารย์เป็นหลัก หลักสูตรต้องเตรียมบัณฑิตให้เป็น “บัณฑิตแห่งศตวรรษที่ ๒๑” คือเป็นนัก “เรียนรู้และปรับตัว” ตลอดชีวิต

5. หน่วยงานของมหาวิทยาลัย ต้องมีหน่วยงานประจำที่ทำงานเชิงรุกในการเชื่อมโยงทำความเข้าใจกับสังคม/ชุมชน ส่วนที่เป็นภาคีหรือส่วนที่มีโอกาสสูงที่จะทำงานร่วมกัน หน่วยงานนี้ต้องทำงานเชิงรุกและมีการรวบรวมฐานข้อมูลสำหรับการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการทำงานนี้ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต้องมีรองอธิการบดีฝ่ายเครือข่ายสังคม หรือชื่ออื่น ทำหน้าที่ดูแลการดำเนินการตาม นโยบายของมหาวิทยาลัย รวมทั้งเป็นผู้รับผิดชอบเสนอยุทธศาสตร์การทำงานวิชาชีพสังคมไทยอย่างบูรณาการกับหน้าที่อื่น ๆ ของสถาบันต่ออธิการบดีและต่อสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งเสนอผลการประเมินตนเอง ในผลงานด้านนี้ต่อสภามหาวิทยาลัย

6. ผลงาน และ KPI ต้องมี KPI ด้านการรับใช้สังคม/ชุมชน โดย สกอ. / สมศ. กำหนดกว้าง ๆ ให้แต่ละ สถาบันอุดมศึกษา กำหนดรายละเอียดเอง สถาบันใดก กำหนด KPI เช้าขึ้นและทำได้ตามนั้น ย่อมได้รับการยอมรับนับถือ และมีชื่อเสียง สถาบันใดก กำหนด KPI ไว้หลอก ๆ และทำแบบเหลวไหล สังคมก็จะรู้เท่าทันเอง รวมทั้งมีกระบวนการ rating สถาบันอุดมศึกษา ด้านการรับใช้สังคมไทย ออกเผยแพร่ทั่วไปด้วย สกอ. / สมศ. ควรร่วมกันจัด “ตลาดนัดผลงานวิชาการรับใช้สังคมไทย” เป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลงานดีเด่นมา ยกย่อง และเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำผลงานและวิธีการทำงานมา ลปรร. กัน เป็นการสร้างกระแสสังคม ใน การยกย่องให้คุณค่าต่อการทำงานวิชาการรับใช้สังคมไทย

จินตนาการสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมไทย

สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมไทยจะต้องสร้าง infrastructure ทางวิชาการที่ไม่เคยมีมาก่อน อาทิเช่น

- **รองอธิการบดีฝ่ายเครือข่ายสังคม และรองคณบดีฝ่ายเครือข่ายสังคม** ทำหน้าที่จัดระบบและพัฒนาระบบการทำงานร่วมกับภาคชีวิตจริงในสังคม ในลักษณะที่ไม่ใช่งานอาสา หรืองานที่จะทำได้ไม่ทำก็ได้ แต่เป็นงานภาคบังคับและเกี่ยวข้องโดยตรงกับคำตอบแทน และการเลื่อนตำแหน่งเลื่อนเงินเดือน

- **สำนักหรือกองเครือข่ายสังคม** ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล/สารสนเทศเกี่ยวกับภาคชีวิตจริงที่มหาวิทยาลัยมองว่าเป็นโอกาสในการเข้าไปร่วมงานเป็นภาคีหรือเครือข่ายกัน รวมทั้งเก็บข้อมูล/

สารสนเทศของผลงานของมหาวิทยาลัย และผลกระทบต่อท้องถิ่นหรือประเทศจากผลงานแต่ละชิ้น/ด้าน ของมหาวิทยาลัย ส านัก/กอง นี้ต้องท างานเชิงรุกออกไปท าคความใกล้ชิดสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่ขององค์กร/ท้องถิ่น/ประเทศ และเข้าใจวัฒนธรรม/ความคิด/ความต้องการ ของภาคีเหล่านั้น

- **เงินทุนสำหรับริเริ่มกิจกรรมรับใช้สังคม** ในลักษณะ “ใช้ปลาหมึกตกปลากระพง” เพื่อสร้างผลงานและความน่าเชื่อถือจากภาคีหรือแหล่งทุน เงินนี้ควรมีประมาณร้อยละ ๑๐ ของขนาดของกิจกรรมรับใช้สังคมในภาพรวมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา มองอีกมุมหนึ่งกิจกรรมรับใช้สังคม คือแหล่งหารายได้ของสถาบันอุดมศึกษา

- **ข้อความกำหนดนโยบาย (policy statement)** ด้านการรับใช้สังคม ที่กำหนดหรือได้รับความเห็นชอบโดยสภามหาวิทยาลัย และมีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานระยะยาว (๕ - ๑๐ ปี) และแผนดำเนินการรายปีที่ฝ่ายบริหารนำเสนอขอความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

- **ปฏิรูปหลักสูตรและรายวิชาต่างๆ** ให้มีการออกไปทำงานในลักษณะเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ กับภาคชีวิตจริง ให้บูรณาการเป็นภาคบังคับ และภาคที่มีการประเมินความรู้และทักษะเรื่องนี้ สกอ. ต้องจัดระบบประสานงาน/ประสานการเรียนรู้และพัฒนา ระบบ ต่อเนื่องยกระดับไปจากสหกิจศึกษา

- **ปรับระบบการทำงานของอาจารย์** ให้ต้องมีภาระงานด้านการทำงานรับใช้สังคม และมีการประเมินผลงานด้านนี้ประกอบการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งวิชาการ รวมทั้งมีระบบกำหนดเกณฑ์คุณภาพของผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมไทย โดย สกอ. ต้องเข้ามาประสานการพัฒนา ระบบ เช่นเดียวกัน สกอ. ควรยกย่องให้รางวัล “รางวัลผลงานรับใช้สังคมดีเด่น” ทั้งประเภททีม และประเภทบุคคล อย่างละ ๑๐ รางวัล โดยมีเป้าหมายเพื่ออธิบายผลงานที่ควรยกย่อง และเปิดเวทีให้ผู้ได้รับรางวัลได้เล่าเรื่องราว (storytelling) การท างาน และผลต่อประเทศ จากงานของตน สำหรับเป็น “การจัดการความรู้” เรื่องการทำหน้าที่อุดมศึกษารับใช้สังคมไทย

- เราสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างระบบวิชาการสายรับใช้สังคมไทย จากมุมมองการสร้าง infrastructure ทางวิชาการสายใหม่นี้ขึ้น และเมื่อดำเนินการไป ก็จะพบลู่วางกระตุ้น หรือสร้างความศรัทธากันสนทนากันภาคภูมิใจ โดยมีหลักการว่า ต้องสร้าง infrastructure ที่สนองแรงจูงใจ สร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งขมย่องผลงาน เป็นหลัก ไม่ใช่เน้นการบังคับฝืนใจ

บทบาทของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยกับการทำขับเคลื่อนงานวิชาการรับใช้สังคม

ในการ transform มหาวิทยาลัย ให้ทำงานวิชาการแนบแน่นอยู่กับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นชีวิตจริงของ สังคม มหาวิทยาลัยจะต้องสร้างโครงสร้างด้านการจัดการขึ้นมารองรับ ซึ่งหมายความว่า มหาวิทยาลัยจะต้องเสาะหาและพัฒนาเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนขึ้นมาทำงานด้านนี้ ที่เป็นคนที่รักและเห็นคุณค่าของงาน ด้านนี้ มีทักษะในการทำงาน และเพิ่มพูนทักษะจากการทำงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนงานรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยควรทำอะไรได้บ้าง ดังนี้

- **การพัฒนาฐานข้อมูล** ที่อาจเรียกว่า Need Database หรือ Opportunity Database ของมหาวิทยาลัยและคอยปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยอาจารย์ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น หรือร่วมมือกับ

ฐานข้อมูลกลางของ สกอ. ฐานข้อมูล นี้จะช่วยให้นักวิจัยเห็นโอกาสใหม่ๆ ที่ทรงคุณค่า สำหรับทำงานรับใช้สังคม ,,

- **การทำงานสื่อสารเชื่อมโยงกับภาคีฝ่ายที่ต้องการให้นักวิจัยเข้าไปร่วมมือทำงานวิชาการ** ในลักษณะที่ เป็นการทำงานเชิงรุก (proactive) ไม่ใช่รอให้เขามาขอใช้บริการ (reactive) หากพูดในภาษาธุรกิจ หมายถึงการทำงานด้านการตลาด

- **การจัดการงานวิจัย หรืองานบริการวิชาการ** ในมุมมองของมหาวิทยาลัย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัย/ นักวิชาการ และอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานฝ่ายที่เป็นภาคีร่วมมือ งานส่วนนี้จะมีรายละเอียดมากมาย ทั้งด้าน ติดต่อสื่อสาร การติดตามงาน การเงิน การเขียนรายงาน เป็นต้น

- **การอำนวยความสะดวกในการเขียนและส่งต้นฉบับไปตีพิมพ์** ใน PLoT รวมทั้งการติดตามสร้าง visibility อย่างเหมาะสมให้แก่ผลงานของหน่วยงานที่ตีพิมพ์ใน PLoT และการติดตามข้อมูลผลกระทบของผลงานต่าง ๆ ของ หน่วยงาน ที่ตีพิมพ์ใน PLoT และที่ได้รับการยกย่องในโอกาสต่าง ๆ นำมาเสนอต่อผู้บริหารและสื่อสารให้รับรู้กันอย่าง กว้างขวางทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยขออย่าว่าต้องรู้จักวิธีการดำเนินการอย่างเหมาะสม ไม่มากไม่น้อย เกินไป ไม่เป็นการโอ้อวดเกินจริง หรือเป็นการโฆษณาอย่างไรจริยธรรม

- **พัฒนาขีดความสามารถของตนเองและเพื่อนร่วมงาน** ในการทำความเข้าใจสาระของกิจกรรมบริการวิชาการ/ วิจัย ที่มหาวิทยาลัย ทำร่วมกับภาคี และพัฒนาขีดความสามารถในการสื่อสารสาระหรือเนื้อหาสำคัญออกไปทางข้อเขียน หรือในทางติดต่อกับสื่อมวลชนให้เขามาจัดทำ สกู๊ป หรือรายการพิเศษ เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในระดับนี้ถือว่าเป็น บุคคลที่มีค่ายิ่ง เป็นทักษะหรือขีดความสามารถระดับสูง

- **รวบรวมผลงานเด่นประจำปีและประสานงานให้มีการสรุปภาพรวม และสรุปแต่ละผลงานเด่น** สำหรับลง ตีพิมพ์ในรายงานประจำปีของหน่วยงาน/องค์กร และนำไปเผยแพร่ในโอกาสหรือรูปแบบอื่น ๆ เช่นใน เว็บไซต์

- **เสนอแนะช่องทาง หรือโอกาสใหม่ๆ ในการทำงานรับใช้สังคม** ให้แก่ผู้บริหารและแก่นักวิชาการสายนี้ ใน โอกาสอันควร ตามที่เสนอมานี้ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนไม่ใช่เพียงผู้ทำงานตามสั่ง แต่เป็นผู้ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ เป็น Knowledge Worker

ตอนที่ 4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

การจัดการความรู้ คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ

1. **ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge)** เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

นพ.วิจารณ์ พานิช ได้ให้ความหมายของคำว่า “การจัดการความรู้” ไว้ คือ สำหรับนักปฏิบัติ การจัดการความรู้คือ เครื่องมือ เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1. บรรลุเป้าหมายของงาน
2. บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน
3. บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้ และ
4. บรรลุความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน

การจัดการความรู้เป็นการดำเนินการอย่างน้อย 6 ประการต่อความรู้ ได้แก่

1. การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นหรือสำคัญต่องานหรือกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร
2. การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ
3. การปรับปรุง ดัดแปลง หรือสร้างความรู้บางส่วน ให้เหมาะต่อการใช้งานของตน
4. การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน
5. การนำประสบการณ์จากการทำงาน และการประยุกต์ใช้ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสกัด “ขุมความรู้” ออกมาบันทึกไว้

6. การจดบันทึก “ขุมความรู้” และ “แก่นความรู้” สำหรับไว้ใช้งาน และปรับปรุงเป็นชุดความรู้ที่ครบถ้วน ลุ่มลึกและเชื่อมโยงมากขึ้น เหมาะต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

โดยที่การดำเนินการ 6 ประการนี้บูรณาการเป็นเนื้อเดียวกัน ความรู้ที่เกี่ยวข้องเป็นทั้งความรู้ที่ชัดแจ้ง อยู่ในรูปของตัวหนังสือหรือรหัสอย่างอื่นที่เข้าใจได้ทั่วไป (Explicit Knowledge) และความรู้ฝังลึกอยู่ในสมอง (Tacit Knowledge) ที่อยู่ในคน ทั้งที่อยู่ในใจ (ความเชื่อ ค่านิยม) อยู่ในสมอง (เหตุผล) และอยู่ในมือ และส่วนอื่นๆ ของร่างกาย (ทักษะในการปฏิบัติ) การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่คนจำนวนหนึ่งทำร่วมกันไม่ใช่กิจกรรมที่ทำโดยคนคนเดียว เนื่องจากเชื่อว่า “จัดการความรู้” จึงมีคนเข้าใจผิด เริ่มดำเนินการโดยรีเข้าไปที่ความรู้ คือ เริ่มที่ความรู้ นี่คือการผิดพลาดที่พบบ่อยมาก การจัดการความรู้ที่ถูกต้องจะต้องเริ่มที่งานหรือเป้าหมายของงาน เป้าหมายของงานที่สำคัญ คือ การบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ ที่เรียกว่า Operation Effectiveness และนิยามผลสัมฤทธิ์ ออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. การสนองตอบ (Responsiveness) ซึ่งรวมทั้งการสนองตอบความต้องการของลูกค้า สนองตอบความต้องการของเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น สนองตอบความต้องการของพนักงาน และสนองตอบความต้องการของสังคมส่วนรวม
2. การมีนวัตกรรม (Innovation) ทั้งที่เป็นนวัตกรรมในการทำงาน และนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ
3. ชีตความสามารถ (Competency) ขององค์กร และของบุคลากรที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสะท้อนสภาพการเรียนรู้ขององค์กร และ

4. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งหมายถึงสัดส่วนระหว่างผลลัพธ์ กับต้นทุนที่ลงไป การทำงานที่ประสิทธิภาพสูง หมายถึง การทำงานที่ลงทุนลงแรงน้อย แต่ได้ผลมากหรือคุณภาพสูง เป้าหมายสุดท้ายของการจัดการความรู้ คือ การที่กลุ่มคนที่ดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกัน มีชุดความรู้ของตนเอง ที่ร่วมกันสร้างเอง สำหรับใช้งานของตน คนเหล่านี้จะสร้างความรู้ขึ้นใช้เองอยู่ตลอดเวลา โดยที่การสร้างนั้นเป็นการสร้างเพียงบางส่วน เป็นการสร้างผ่านการทดลองเอาความรู้จากภายนอกมาปรับปรุงให้เหมาะต่อสภาพของตน และทดลองใช้งาน จัดการความรู้ไม่ใช่กิจกรรมที่ดำเนินการเฉพาะหรือเกี่ยวกับเรื่องความรู้ แต่เป็นกิจกรรมที่แทรก/แฝง หรือในภาษาวิชาการเรียกว่า บูรณาการอยู่กับทุกกิจกรรมของการทำงาน และที่สำคัญตัวการจัดการความรู้เองก็ต้องการการจัดการด้วย

กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ

1. การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องใช้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใดอยู่ที่ใคร

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่นการสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น Tacit Knowledge จัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

7. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่นเกิดระบบการเรียนรู้จากสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉัตรนภา พรหมมา และคณะ (2549 : 80-84) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยดำเนินการทบทวนสถานการณ์ปัญหาและการจัดการความรู้ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการออกแบบระบบประกันคุณภาพงานวิจัยแบบบูรณาการ มีการจัดทำคู่มือ

และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง และนำไปทดลองปฏิบัติโดยสถาบันวิจัยและคณะนักร้องของมหาวิทยาลัย ราชภัฏในเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ระบบประกันคุณภาพงานวิจัยประกอบด้วย ระบบการพัฒนาโจทย์วิจัย ระบบการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ระบบการติดตามสนับสนุน และระบบ เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ผลการประเมินจากการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพงานวิจัย จากทุกแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกันว่า ระบบประกันคุณภาพทั้ง 4 ระบบย่อย มีความเป็น ประโยชน์ เหมาะสม และเป็นไปได้ ข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำระบบ ประกันคุณภาพงานวิจัยไปใช้ที่สำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารทุกระดับ ความ ร่วมมือของทุกคนในองค์กร การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีผู้จัดการงานวิจัยที่มีประสบการณ์ และ การใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนางาน

ฉัตรนภา พรหมมา (2551 : 59-61) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานัก บริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และองค์กรท้องถิ่นเขต ภาคเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการ ศึกษาสถานภาพ ศักยภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัย และพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด และคู่มือเพื่อทดลองใช้ โดยจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการจัดการความรู้ จากประสบการณ์ความสำเร็จ รวมทั้งมีการสังเคราะห์บทเรียนและปัจจัยความสำเร็จเพื่อการต่อยอด และขยายผล ผลการวิจัยโดยสรุปช่วยให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการ งานวิจัยแบบบูรณาการ (PDCK Model) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการ เรียนรู้จากแบบปฏิบัติที่ดี (P) 2) การจัดกิจกรรมเรียนรู้ (D) 3) การประเมินและใช้ผลพัฒนา (C) และ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพต่อเนื่อง (K) ผลการประเมินจากการทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้จากทุกแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกันคือ เป็นที่ยอมรับร่วมกันว่ารูปแบบการ จัดการเรียนรู้ คู่มือ เครื่องมือที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ

ฉัตรนภา พรหมมา (2551 : 94-97) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อ พัฒนานักจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่นเขตภาคเหนือ ตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขต ภาคเหนือตอนล่าง ช่วงปีการศึกษา 2550 ช่วยให้ได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการ งานวิจัยเชิงพื้นที่ คู่มือ และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อ พัฒนานักจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมความ พร้อม 2) การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยมีวงจรการเรียนรู้ที่เริ่มจาก 2.1) การร่วมปฏิบัติกับผู้มี ประสบการณ์ความสำเร็จ 2.2) การสร้างข้อสรุปความรู้เชิงหลักการจากการปฏิบัติ 2.3) การ ปฏิบัติการด้วยตนเอง และ 2.4) การประเมินทบทวน และใช้ผลยกระดับคุณภาพ และ 3) การพัฒนา คุณภาพต่อเนื่องโดยกระบวนการจัดการความรู้ในกลุ่มเครือข่าย ผลการประเมินจากการทดลองใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือ เครื่องมือที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็น ประโยชน์ ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีพัฒนาการทั้งด้านทักษะการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ ประสบการณ์ความสำเร็จ และความพึงพอใจ

ศุภินสา ทดลา. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการอุดมศึกษาเพื่อนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายการวิจัยทางการอุดมศึกษา โดยวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยทางการอุดมศึกษา

2) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยทางการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 1 -9 3) เพื่อนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาสำหรับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา **ข้อเสนอแนะ** มีดังนี้ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** ได้แก่ 1) แนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาสำหรับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ซึ่งประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 14 กลยุทธ์การวิจัยและ 51 แผนงานวิจัยโดยในการนำแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาสำหรับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ 2 ระดับ คือ 1.1) การนำแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาไปใช้ในระบับนโยบายเพื่อให้การนำแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ จึงควรกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษา บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานโดยมีการตั้งหน่วยงานหลักอาจเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการกำกับการบริหารแนวทางเชิงนโยบายดังกล่าว รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงบประมาณสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการวิจัยทางการอุดมศึกษา เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในแผนงานวิจัยและการสนับสนุนการวิจัย ซึ่งจะทำให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างคุ้มค่า 1.2) การนำแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษาไปใช้ในระดับหน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาโครงการวิจัย แผนงานวิจัยและหัวข้อในการวิจัยรวมถึงการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางเชิงนโยบายในการวิจัยทางการอุดมศึกษา **ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป** คือ 1) การสังเคราะห์งานวิจัยนี้เป็น การสังเคราะห์งานวิจัยทางการอุดมศึกษาเพื่อนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายการวิจัยทางการอุดมศึกษา หากมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่ทำในช่วงต่อมาย่อมทำให้มีการระดมองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นฐานในการพัฒนางานวิจัยในอนาคตได้ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นผลการวิจัยในอดีตกับงานวิจัยในปัจจุบัน และการนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการบริหารและจัดการสถาบันอุดมศึกษา

สุวิมล ว่องวานิชและคณะ. (2539). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย

มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจงานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ และ 2. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ลักษณะของข้อมูล ที่ทำการจัดเก็บในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยรายละเอียดที่ปรากฏในบทความงานวิจัย ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ชื่อผู้วิจัย ปีที่วิจัย แหล่งที่ทำการเผยแพร่วิจัย) ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการผลการวิจัย ซึ่งครอบคลุมประเด็นศึกษา คือ

กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 4 ผลการวิจัย

รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่บันทึกมีดังต่อไปนี้ 1) แหล่งที่มาของรายงานการวิจัย 2) ปีที่ทำวิจัย 3) การจัดประเภทของวัตถุประสงค์ของการวิจัย(หมวดหมู่ของการวิจัย) 4) ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ 5) ชื่อและประเภทของตัวแปรในการวิจัย 6) ลักษณะของประชากร ขนาดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง วิธีการที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง 7) ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คุณภาพเครื่องมือ 8) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย 9) ผลการวิจัย ซึ่งจัดประเภทตามหมวดหมู่ที่กำหนด

ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกข้อมูลดังปรากฏในภาคผนวกเพื่อทำการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องการสังเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษารายงานผลการวิจัยที่รวบรวมได้เพื่อกำหนดตัวแปรที่จะใช้ในการสังเคราะห์
2. สร้างแบบบันทึกโดยกำหนดตัวแปรซึ่งมีการจัดเรียงตามลำดับที่ง่ายต่อการลงรหัส
3. ทดลองบันทึกโดยลองนำข้อมูลจากบทคัดย่องานวิจัยมาบันทึกในแบบฟอร์ม
4. ปรับแบบบันทึกให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุม และสะดวกต่อการบันทึก
5. ทดลองประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการบันทึก
6. ปรับแบบบันทึกข้อมูลอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นปริมาณ ทำการวิเคราะห์โดยใช้การหาความถี่ และร้อยละ สำหรับผลการวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสังเคราะห์ผลสรุปตามหมวดหมู่ของงานวิจัยที่กำหนด

2. การจัดประเภทของงานวิจัยตามความลึกซึ้งของงานวิจัยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

2.1 งานวิจัยระดับพื้นฐาน เป็นงานวิจัยที่ศึกษาสภาพทั่วไป มุ่งเน้นการเปรียบเทียบตัวแปร การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้สถิติภาคบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 งานวิจัยระดับปานกลาง เป็นงานวิจัยที่มีลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้ 1) เป็นงานวิจัยประดิษฐ์และพัฒนา ซึ่งมีการทดลองหรือทดสอบประสิทธิภาพในสิ่งที่ได้ประดิษฐ์หรือพัฒนาขึ้นมาหรือ 2) เป็นงานวิจัยที่มุ่งหาความสัมพันธ์ระหว่างชุดของตัวแปร โดยใช้สถิติอ้างอิงในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 งานวิจัยระดับสูง/ซับซ้อน เป็นงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ใช้วิธีวิจัยที่ซับซ้อน และใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล

นางลักษณ์ วิรัชชัย, สุวิมล ว่องวานิช. (2542).การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อถิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา **วัตถุประสงค์** เพื่อสังเคราะห์รายงานการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เสนอในการประชุมวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 9 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาปริมาณงานวิจัยจำแนกเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยและทราบว่ายังขาดงานวิจัยในหมวดหมู่ใด 2. เพื่อศึกษาคุณภาพของรายงานวิจัยจำแนกตามหมวดหมู่ที่กำหนด 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับคุณภาพงานวิจัย 4. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อถิมาน 5. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยส่วนที่ไม่สามารถสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์

อภิमानได้โดยใช้การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ และ 6. เพื่อสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบในการสังเคราะห์งานวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับทิศทางและแนวทางการวิจัยและการจัดการศึกษาในอนาคต

วิธีดำเนินงาน วิธีวิทยาที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยคือการวิเคราะห์อภิमान และการวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमान

1.1 พิจารณากำหนดดัชนีมาตรฐานที่จะใช้การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमानสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้จะใช้ค่าขนาดอิทธิพล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และระดับนัยสำคัญ

1.2 พิจารณากำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรประเภทงานวิจัย ตัวแปรตามลักษณะงานวิจัย ได้แก่ตัวแปรเกี่ยวกับงานวิจัยและการพิมพ์ ตัวแปรเกี่ยวเนื้อหาสาระส่วนนำและทฤษฎีและตัวแปรเกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัยและผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยพิจารณาจากตัวรายงานวิจัย

1.3 นำผลการพิจารณาจากข้อ 1.1 และ 1.2 มาจัดทำคู่มือลกรหัสตัวแปร และแบบสรุปงานวิจัย

1.4 ทดลองใช้คู่มือลกรหัสตัวแปรและแบบสรุปงานวิจัย โดยคณะผู้วิจัยทดลองบันทึกข้อมูลลงในแบบสรุปงานวิจัยจำนวน 10 เรื่อง และอภิปรายผลการบันทึกเพื่อแก้ไขวิธีการบันทึกให้มีความสอดคล้องระหว่างผู้บันทึก รวมทั้งปรับปรุงคู่มือลกรหัสตัวแปรและแบบสรุปงานวิจัย

1.5 ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในแบบสรุปงานวิจัยทั้ง 323 เรื่อง โดยจะมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผู้บันทึกโดยการสุ่มตรวจสอบ 30 เรื่อง การบันทึกข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะการวิจัยนั้นคณะผู้วิจัยบันทึกข้อมูลทั้ง 323 เรื่อง แต่การบันทึกข้อมูลในส่วนที่จะใช้ในการวิเคราะห์อภิमानนั้นคณะผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากรายงานการวิจัยเพียง 144 เรื่อง

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึก และสรุปผลการสังเคราะห์จากเทคนิคการวิเคราะห์อภิमान อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

2. การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.1 อ่านและจัดบันทึกงานวิจัยกลุ่มที่ไม่สามารถสังเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์อภิमानได้ ซึ่งมีจำนวน 179 เรื่อง ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดบันทึกเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะการวิจัย และผลการวิจัย เพราะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัยได้บันทึกและรายงานไว้ในส่วนของการวิเคราะห์อภิमानแล้ว

2.2 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमान และสรุปผลการสังเคราะห์

2.3 สรุปรายงานผลการสังเคราะห์ อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยทางการศึกษาซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำวิจัยทางการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการวิจัยของประเทศต่อไปโดยเฉพาะการกำหนดทิศทางการวิจัยในสาขาวิชาที่ยังมีการทำวิจัยน้อย
3. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วิธีการวิเคราะห์ห่อภิมานกับข้อมูลงานวิจัยที่มีการจัดเก็บว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับงานวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในอนาคต
4. ได้แนวทางในการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัย เมื่อรายงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีความหลากหลายโดยใช้วิธีวิทยาการวิเคราะห์ห่อภิมาน และการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ